

Posam. šte. Din 1.—,
četrtkova in sobotna
številka Din 2.— :-

„TABOR“ izhaja vsak dan, razven
nedelj in praznikov, ob 18. uri z
datumom naslednjega dne. Stane
mesečno po pošti D 18.—, za ino-
zemstvo D 20.—, dostavljen na dom
Din 10.—, na izkaznice Din 18.—.

„NARODNI LIST“ (četrtkova šte.
„Tabora“) se naroča kot tiskovnik
in stane mesečno 3 Din, četrt-
letno 8 Din, polletno 16 Din,
celoletno 32 Din.

Naročnina se plačuje vnaprej.

Postnina plačana v gotovini.

TABOR

(NARODNI LIST)

Posam. šte. Din 1.—,
četrtkova in sobotna
številka Din 2.— :-

UREDNIŠTVO „Tabora“ in „Na-
rodnega lista“ je v Mariboru, Jar-
čičeva ulica 4, I. nadstropje. —
Telefon interurban šte. 276.
— Rokopisi se ne vračajo.

UPRAVA je v Jarčičevi ul. št. 4,
prilije desno. — Telefon št. 24.
SHS poštno-šek. računa „Tabor“
11.787, za „Narodni list“ 12.553.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. Instrukcije po dogovoru.

Leto: V. (III).

Maribor, četrtek 27. marca 1924.

Štev: 71 (13).

Kdo bo sestavil novo vlado?

Radičevsko - klerikalni grehi se
maščujejo.

Maribor, 26. marca.

Ponedeljek je prinesel velevažne poli-
tične dogodke. V Beograd so se pripelja-
li poslanci Radičeve stranke, tisti, ki so
se še pred letom zaklinjali, da ne pojde-
jo za nobeno ceno v Beograd. Petnajst
poslancev, med njimi podpredsednika
stranke dr. Krnjević in Predavec, je ta-
koj po vstopu v skupščino priseglo kra-
lju in ustavi. V tistem trenutku je vlada
občutila, da se ji mažejo tla. G. Pašić je
takoj sklical sejo ministrskega sveta in
čez kratko časa se je podal na dvor, kjer
je podal kralju ostavko celokupne vlade.
Nato je bila seja Narodne skupščine za-
ključena in nadaljnje zasedanje odgo-
deno. Popoldne je bil pozvan na dvor pred-
sednik skupščine Ljuba Jovanović, ki je
predložil kralju, da po starem parlamen-
tarnem običaju pomudi sestavo nove vla-
de prejšnjemu ministrskemu predsedni-
ku. Kmalu po tej avdijenci je dobil Pašić
zopet mandat za sestavo vlade. Povabil
je bil k sebi načelnike opozicijskih
strank. V pismu pravi, da je dobil mandat
za sestavo nove vlade in sicer na teme-
lju parlamentarnega položaja za podali-
šanje dela v parlamentu. To delo pa mo-
ra stoneti na vidovdanski ustavi in na
načelu državnega jedinstva, kakor je za-
gotovljeno v senžermenski mirovni po-
godbi. Opozicijski blok je imel takoj
sejo in se sklenil, da Pašićevo ponudbo
odbije. Do sem se je razpletla situacija
v ponedeljek.

Torek je nekoliko razčistil položaj.
V ospredje so stopile silne težkoče, ki
bi jih bil moral opozicijski blok premaga-
ti, preden bi prevzel državno krmilo v
lastne roke. Predvsem se je zastavilo v
vsej svoji neizprososti vprašanje: Ali
ima opozicijski blok tako večino, da la-
hko takoj spravi pod streho državni pro-
gram? Zakaj drugi ustavni činitelji —
kralj — vztraja odločno na tem, da mora
biti budžet sprejet, kajti položaj je zdaj
tak, da bi nastopila prava pravcata ka-
tastrofa, ako bi se skupščina razpustila in
razpisale nove volitve, ne da bi bilo dr-
žavno gospodarstvo vsaj za silo v redu.
In tu se je pokazalo, kakšno napako so
storili Radičevci, da so dali overoviti sa-
mo 20 mandatov, druge pa so predložili
še v zadnjem trenutku. S tem so nape-
ljali vodo na radikalski mlin in so zelo
otežkočili ugoden razplet krize.

Toda Radičevci so storili še druge
napake, ki so znak, da ali ne razumevajo
svojih dolžnosti ali pa mislijo grdo ope-
hariti opozicijski blok, zlasti demokrate
in da jih na njihovem potu v Beograd ne
vodi namen, sodelovati pri zdravi ure-
ditvi naše enotne države. Radić je v tre-
nutku, ko je bil položaj najkočljivejši in
ko se vsaka beseda odgovornega politi-
ka pretehta natanko kakor žafran, podal
v italijanskem listu „Secolo“ skrajno be-
dasto izjavo. Dejal je, da je prihod Radi-
čevcev v Beograd samo sredstvo, da
vržejo sedanjo vlado, da pa se s tem nič
ne izpremeni njihov boj za državno ne-
odvisnost Hrvatske. Izjavil je, da še zme-
ra upa, da bodo druge države pripo-
mogle Hrvatom do polne svobode.

To kaže, da je Radić ali prifrknjen in
ne zna, kaj govori in piše, ali pa je za-
klet sovražnik sedanje države in ima sa-
mo en namen: porušiti to, kar je nastalo
po osvoboditvi in ujedinjenju in kar so
priznale tudi inozemske države: jedinst-
no kraljevino SHS. Ni se tedaj čuditi, če

Nova senzacija v politični krizi.

Pribičević s tovariši izstopil iz demokratske-
ga kluba. Obenem odbil ponudbo za vstop
v Pašićevo vlado.

Džemijetovci in Nemci odklanjajo podpiranje nove Pašiće-
ve vlade.

Demokrati na Hrvatskem in v Slavoniji proti politiki opozicijskega bloka. — Da-
vidović dobil mandat za sestavo vlade.

BEOGRAD, 26. marca. Včeraj pop.
je imela sejo desničarska skupina v de-
mokratski stranki (Pribičević s tovari-
ši). Sklenilo se je, da bo skupina vodila
samostojno politiko na podlagi striktno
izvedbe demokratskega programa in
sklepov kongresa kot vrhovnega foru-
ma stranke. Glede sodelovanja s Pašić-
em je skupina izjavila, da odbija Pašić-
ev poziv za vstop v vlado. Pašić bo po
vsej verjetnosti danes vrnil kralju man-
dat za sestavo vlade, ki ga bo kralj po-
veril Davidoviću.

BEOGRAD, 26. marca. Današnji dan
zaznamuje novo senzacijo v razvoju po-
litične krize. V skupščini je zelo živah-
no, neprestano se vrše konference med
klubskimi načelniki. Senzacija dneva
tvori dozdevni razcep v demokratskem
klubu. Za danes je bila pričakovana seja
demokratskega bloka, katere bi se udele-
žili tudi Pribičević s svojimi ožjimi pri-
staši. G. Davidović pa je prejel danes do-
poldne od g. Pribičevića in tovarišev pis-
mo, v katerem pojasnjuje svoje stališče
napram vladi in napram opozicijskemu
bloku. V tem pismu naznanja g. Pri-
bičević, da izstopi s svojimi prijatelji iz
demokratskega kluba. O svojem defi-
nitivnem postopanju bo obvestil g. Davi-
dovića še pred večerom. Od Pribičeviće-
ve skupine ni nobeden prišel danes v
demokratski klub. Ob 11. uri dop. je Pri-
bičević zahteval od skupščinskega pred-
sedstva posebne klubske lokale v skup-
ščini. G. Davidović se je takoj podal v
klerikalni klub, kjer se je vršila konfe-
renca med njim, Korošcem, Spahom,
Predavcem, dr. Mačkom in Krnjevićem.

ZAGREB, 26. marca. „Novosti“ ob-
javljajo razgovor svojega urednika z ne-
kim poslancem, ki pripada Pribičevićevi
skupini. Poslanec je izjavil, da je demo-
kratska stranka na Hrvatskem in v Sla-
voniji v neprijetnem položaju, ker so
vse njene organizacije soglasno proti so-
delovanju demokratov s federalisti, zlasti
z Radićem. Če se poslanci ne bi ozirali
na zahteve svojih volilcev, se ne bi sme-
li čuditi, ako bi mnogi izmed njih pre-
sedlali v radikalsko stranko. Pribičević
je tudi sicer nasprotnik politike opozici-
jskega bloka, ki ni v skladu z načeli na-
rodnega in državnega jedinstva. Vrhu te-

se je Pašić v pismu načelnikom opozici-
jskega bloka skliceval na senžermensko
pogodbo z določili o enotnosti države.
Značilno je, da so radičevski poslanci
sporočili v Zagreb brzojavno: „Vlada
Pašićeva zrušena, živele republika“.

Ker danes ni med Srbi in tudi ne med
veliko večino ostalega prebivalstva ni-
kogar, ki bi se ogreval za republikanske
boje po grškem vzorcu in ki bi dovolil
razkoso države, in ker opozicijski
blok nima in ne more imeti namena, da
bi tako državno katastrofo pripravil in
pospešil, so bedarije Radića in radičev-
cev samo ojačile položaj nasprotnikov o-
pozicijskega bloka in so jim dale v roke
dobro orožje. Tako se je povečalo neza-
upanje v blok in je jasno, da se s tem o-
nemogoča to, kar je blok v resnici hotel

ga je blok izročil Radičevcem na milost
in nemilost.

Poslanec je dejal: »Mi ne moremo za-
nikati tega, kar smo zastopali celih 5
let. Ne moremo braniti politike, ki je po
našem prepričanju narodu in državi ško-
dljiva. Če g. Davidović misli, da dela
prav, naj gre po svoji poti, toda brez nas.
Prepuščamo mu zasluge za to akcijo, pa
tudi odgovornost za veliko škodo, ki bo
prizadejana narodu in državi.«

V krogih demokratske desnice so
mnenja, da bo g. Pašić danes vrnil man-
dat, ki bo nato poverjen g. Davidoviću.
Ker pa je opozicijski blok sestavljen
zgolj iz demokratov, klerikalcev in mu-
slimanov, obstoji možnost, da g. Davido-
vić ne bo mogel krone prepričati, da bo
njegova vlada imela stalno večino v
skupščini, oziroma da jo bo mogla ohrani-
ti do sklepa parlamentarne dobe.

BEOGRAD, 26. marca. Davi je g.
Pašić dvakrat sprejel predsednika dže-
mijetskega kluba Ferida bega Drago in
enkrat predsednika nemškega kluba
Krafta. Predsednik džemijeta se je izmo-
taval; očitno skuša kar najbolj izrabi-
ti sedanjo krizo. Tako je Ferid beg Drago
zahteval, da se džemijetu zagotovi za
podporo v parlamentu vsaj en ministrski
portfelj, ostati pa morajo tudi koncesije,
ki jih je vlada že poprej priznala. Nato je
bil prvi razgovor prekinjen. Pri drugem
sprejemu je Ferid beg Drago izjavil, da
ne more trenutno dati nobenega defi-
nitivnega odgovora, posvetoval pa se bo
s svojim klubom in bo potem preciziral
stališče. Z ozirom na to izjavo je trenut-
no precej negotovo, da bi džemijet pri-
stopil k sedanji Pašićevi kombinaciji, ra-
zen če bi mu Pašić zagotovil enega mi-
nistra in razne druge koncesije.

BEOGRAD, 26. marca. Danes opol-
dne sta obiskala g. Pašića v predsedstvu
vlade zastopnik nemškega kluba dr. Kraft
in po seji džemijetskega kluba, ki je dol-
go trajala, tudi njegov predsednik Ferad
beg Drago. Po informacijah vašega poro-
čevalca sta oba odklonila podpiranje no-
ve Pašićeve vlade. Dr. Kraft je izjavil,
da njegov klub bodoče Pašićeve vlade
sploh ne more podpirati, ker ne bi mogla
nuditi garancij, da bi se uresničile želje in
potrebe nemške manjšine v državi. Ferad

doseči. Kajti ne smemo pozabiti, da blok
stoji in pade z milostjo Radičevcev. Če
so Radičevci že zdaj taki, kakšen bo pač
njihov apetit pozneje.

Tudi klerikalci in Spahovci niso imeli
najnejšega dela, kakor zavpiti na ves
glas: federalizem se bliža! Kakor da so
se prijatelji g. Davidovića na tistem za-
kleli, da mu v najvažnejšem trenutku za-
grenijo položaj do skrajnosti.

Spričo take situacije se je del demo-
kratskega poslanskega kluba, ki mu stoji
na čelu g. Svetozar Pribičević odločil, da
izpremeni taktiko in da nastopi odločno
proti politiki, katere rezultati bi bili od-
visni od Radičeve milosti. Pribičević je
mnenja, da bi ob taki zahrbtni, neiskreni
taktiki Radičevcev in klerikalcev zaga-
zili v nemogoč položaj in če ni že v na-

beg Draga pa je odklonil podpiranje Pa-
šićeve vlade v glavnem radi Pribičevi-
ćeve skupine, s katero džemijetski klub
ne more in noče sodelovati in sicer radi
poslanca Sretena Vukosavljevića, ki je
najhujši nasprotnik džemijeta. Tako se
je situacija preokrenila v korist opozici-
jskega bloka. Danes so bile v skup-
ščini razširjene vesti, da je g. Davidović
v včerajšnji avdijenci izjavil kralju, da
bodo vse opozicijske stranke zapusti-
le skupščino, ako bi bil g. Pašiću na pod-
lagi dejanske manjšine poverjen mandat
za sestavo vlade, s čemur bi bilo one-
mogočeno sklicanje verifikacijskega od-
bora in verifikacija nadaljnjih poverilic
radičevskih poslancev.

BEOGRAD, 26. marca. Nemški po-
slanec dr. Moser je imel danes dopoldne
konferenco z g. Pečićem, enem glavnih
činiteljev opozicijskega bloka. Gospo-
da Jovanovića so obiskali danes dopol-
dne Valerijan Pribičević, Kosta Timoti-
jević in Sreten Vukosavljević. G. Pašić
je konfiriral s svojimi ministri in radikalski-
mi voditelji.

ZALNA PROSLAVA ZA POSLAN-
KOM TUSARJEM.

BERLIN, 26. marca (Wolff). V pa-
sotnosti diplomatskih, političnih, litera-
rnih in umetniških krogov se je v
češkoslovaškem poslanstvu vršila dan-
es v spomin umrlega poslanika Tusar-
ja žahra proslava. Državni predsednik
je bil zastopan po državnem sekretarju
Meissnerju. Zunanji urad je bil zastop-
pan po državnem ministru za zunanje za-
deve Stresemannu in po državnem sekre-
tarju Maltzahnju. O Tusarjevem življe-
nju in delovanju je kot zastopnik prejš-
kega ministristva za zunanje zadeve go-
voril minister Girsas in je poudarjal v
svojem govoru, da je delo pokojnega
vodilo k živahnim političnim, gospodar-
skim in kulturnim odnosom obeh so-
sedov. Girsas je zahvalil drž. prezidenta
in državno vlado za razumevanje in po-
moč umrlemu poslaniku pri izvrševanju
njegove misije.

Delo komisije izvedencev se bliža koncu.

PARIZ, 26. marca. „Agence Havase“ je
doznila da bodo izvedenci 29. tam konča-
li svoje delo in predložili svoje poročilo
dne 1. aprila reparacijski komisiji.

BORZA.

OURIH, 26. marca (Izv.) Predborza
Pariz 31.35, Beograd 7.10, London 24.88,
Praga 16.80, Milan 24.85, Newyork 579.50,
Dunaj 0.00814.

ZAGREB, 26. marca Pariz 4.40—4.45,
Švica 14.50—17.50, London 348.85—352.85,
Dunaj 0.1148—0.1163, Praga 235.75—238.75,
Milan 350.75—353.75, Newyork 80.90—81.90.

prej dana gotovost, da bo mogoče delati,
tedaj je boljše, da se sploh ne delajo
škodljivi poizkusi.

G. Davidović bo bržkone že danes ali
jutri poizkusil s sestavo vlade. Odločitev
tedaj zavisi od dveh ali treh dni. Če se bo
pokazalo, da ne more sestaviti vlade, ki
bi bila sposobna za takojšnje parlamen-
tarno delo in ki bi nudila zadostne ga-
rancije za državno enotnost, bo moral
prevzeti mandat zopet g. Pašić. Verjetno
je, da se bo g. Pribičević odzval nje-
govemu pozivu za vstop v vlado.

Da je opozicijski blok že v začetku
zagazil v tako zagato, je pripisati ne-
iskreni taktiki Radića in Korošca in njuni
revizionistični ognjevitosti.

Politične vesti.

* Organ g. Pucija, Deržića in dr. Ravniharja, od Jadranske banke izdajani radikalni »Narodni dnevniki« že naprej lomijo kopje za radikalijo. V sredini številki pravi, da »smrt demokratov dviga radikale, ki postajajo avtomatično tudi idejni nasledniki demokratov.« Je res tragikomično: g. Pucelj sedi v opoziciji, v zemljoradniškem klubu, ki je najhujši nasprotnik radikalov, njegov organ »Nar. dnevniki« pa poje radikalom hošana. Ubogi SKS-ari, kako dolgo še se bodo pustili voditi za nos od g. Pucija?!

* **Položaj v Beogradu.** Danes se bodo izvršili važni dogodki v Beogradu. Pašić bo vrnil mandat, ker so njegovo ponudbo za sodelovanje odklonile vse stranke opozicije. Mandat za sestavo vlade dobi Davidović. Ker pa je posl. Pribičević, ki ima v demokratskem klubu krog 15 svojih ožjih pristašev, izjavil, da on in njegova skupina ne more sodelovati v vladi s klerikalci in Radičevci, ni verjetno, da bi opozicijski blok mogel sestaviti vlado. Skupina g. Pribičevića pa obenem izjavlja, da ne bo delala ovir normalnemu razvoju krize, kakor doslej ni ovirala akcije g. Davidovića za sestavo bloka in mu je pomagala zrušiti Pašićevo vlado ter omogočila prihod Radičevcev v Beograd. Zemljoradniški klub je ponovno sklenil, da ne vstopi v nobeno vlado. V Beogradu vlada velika napetost.

* **Radičevske neumnosti.** Poleg bedastih izjav Radića samega, ki jih je dal dopisniku nekega italijanskega lista in kjer pravi, da je z zrušenjem Pašića nastopil čas za republiko, so napravili Radičevci še drugo neumnost. Ko so v torek prisegli še ostali 4 radičevski poslanci, katerih mandati so že verificirani, so hrojavili predsedstvu stranke v Zagreb: »Vlada Pašićeva zrušena, živela republika!« Par minut popreje pa so prisegli zvestobo kralju. — S takimi ljudmi je resno sodelovanje res nemogoče.

* **Vlastimir Tusar.** V soboto dne 22. marca je umrl vsled srčne bolezni češkoslovaški poslanik v Berlinu, Vlastimir Tusar. Po dokončanih srednješolskih študijah je vstopil v službo češkoslovaške social-demokratske stranke in postal glavni urednik »Rovnosti« v Brnu. Leta 1911 je postal poslanec v avstr. parlamentu. L. 1917 je bil izvoljen podpredsednikom Čsl. poslaniškega kluba, po prevratu pa ga je imenovala vlada za zastopnika Č. S. R. na Dunaju. Pokojni je bil dvakrat ministrski predsednik in sicer prvič od 8. jul. 1919 do 25. maja 1920, drugič pa od 25. maja do 15. septembra 1920. 31. decembra 1920 je bil imenovan za češkoslovaškega poslanika v Berlinu, kar je ostal do svoje smrti.

Pred vojno je bil Tusar pristaš aktivistične struje in je v parlamentu zastopal stališče, da mora češkoslovaški narod podpirati avstro-ogrsko dinastijo med vojno, da si utrdi svojo pozicijo v

Avstriji. Proti koncu vojne pa je izpremenil svoje nazore in postal agilen član narodnega odbora. Po prevratu je bil Tusar tisti trezen in posredovalen duh, ki mu gre zasluga, da je Č. S. R. brez usodnih posledic preživela voč notranje-političnih kriz. On je pripomogel da se je češkoslovaška socialistična stranka očistila in iznebila ekstremnih elementov. Njegov program je omogočil koalicio vodilnih strank, ki je igrala za konsolidacijo nove države odločilno vlogo. Kot poslanik v Berlinu si je pridobil mnogo zaslug za upostavitve normalnih razmer med obema državama. Užival je vsestransko zaupanje vodilnih mož češkoslovaške republike.

* **Zbliževanje Angleške in Francije.** Francoski poslanik Saint Antoine je obiskal Macdonalda in se razgovarjal z njim o sporednih vprašanjih, ki se tičejo reparacijskega problema in sigurnosti Francije. »Evenig Standard« doznava, da je francoski poslanik obvestil Macdonalda, da je francoska vlada voljna pristati na predlog ekspertov, da takoj izprazni Porurje, zahteva pa od angleške vlade, da izjavi, kako stališče bo zavela v slučaju, če Nemčija ne bo hotela sprejeti predloga, katerega ji bodo stavili eksperti. V London so tudi dospeli angleški delegati v komisiji ekspertov, ki so bili sprejeti v avdienci pri Macdonaldu. Diskusija med Francijo in Anglijo se tiče predvsem vprašanj o delu komisije ekspertov za reparacije, to pa samo v toliko, da prideta obe vladi na čisto, kaj bosta ukrenili potem, ko bo komisija ekspertov predložila svoja poročila. Listi poročajo tudi, da je računati s skorajšnjim sestankom francoskega min. predsednika Poincaréja z Macdonaldom.

* **Grčija — republika.** Grška narodna skupščina je v seji 25. tm. sklenila, da se odstrani dozdajna kraljevska dinastija in da se proglasi Grčija za republiko. Za 13. aprila je določeno ljudsko glasovanje o tem vprašanju. Vladi je skupščina z 259 proti 3 glasovom izglasovala zaupnico.

* **Tudi v turški vladi kriza.** Ker je turška narodna skupščina v Angori odklonila člen ustave, po katerem bi imel predsednik pravico do razpusta skupščine, je postal položaj zelo resen in je računati na odstop vlade in razpust narodne skupščine.

* **Napetost med Rusijo in Kitajsko popušča.** Po vesteh iz Pekinga popušča napeto razmerje, ki je te dni vladalo med Kitajsko in Rusijo. Pogajanja se zopet nadaljujejo. 24. tm. zvečer sta imela sovjetski delegat Karahan in zastopnik Kitajske Wangh daljšo konferenco.

* **Perzijski vladar odstavljen.** Perzijski parlament je v seji 24. tm. sklenil, da se odstavi dosedanji šah in da mu sledi na prestolu njegov dveletni sin, do njegove polnoletnosti bo imenovan regent.

grozde gledali na naša o sreči sanjajoča ljubljena.

Prestrašena, kakor iz težkih sanj vzbujena, skoči Marja na noge, kazoča s svojo roko v nejasen dol. »Ali ne vidiš neke točke tam na cesti?«

»Hitro se premika. Čudno! Če bi bil — — — zamrl mu je v grlu glas od strahu.

»Da! Moj oče prihaja s svojimi čarovniškimi škornji, ki najine prehitte. — Kaj naj storiva, da naju ne vlovi v svoje morilske roke?«

»Skrijva se!« svetuje Francelj.

»Ne!« de odločno Marja. Njegovo coprasko oko naju izsledi v skrivališču! Pomislila je malo, nato dejala: »Sedaj imam tudi jaz moč čarovnije! Ob cesti sva in to je dobro. Jaz postanem kapelica, ti bodi zidar in beli kapelico. Drugo delaj po svoji pameti!«

Čarovnik je mahal čez gozd še bolj po zraku, kakor po zemlji. Prišel je po ovinku hipoma iz gozda ter obstrmel ob pogledu na novo kapelico, katere se pred kratkim ni bilo. »Sicer pa to ni ničesar sumljivega. Kapelica se hitro postavi in sezida! si misli stari. Ob cesti je, lahko povprašam zidarja, če je videl koga tod iti.« Stori je tako.

Najprej ga je pozdravil, nato pa vprašal brez vseh ovinkov, ali je videl iti mimo nekega fanta z deklico

Dnevna kronika.

— Prvi sestanek čebelarjev iz Maribora in okolice se vrši letos v nedeljo 30. marca ob 10. uri dopoldne pri čebelnjaku na vrtu III. deške osnovne šole (magdalenske) v Mariboru. Razkazalo se bo prvo važno letno opravilo pri čebelah — spomladanska revizija. Ob slabem vremenu razgovor o isti zadevi v ondolni šoli. Prijatelji čebelic dobrodošli. — B.

— Družba sv. Cirila in Metoda naznana, da je ravnokar prejela naročene velikonočne razglednice — umetniško delo našega priznane umetnika g. A. Koželja. P. n. podružnice, trgovine in prijatelje družbe vabimo, da jih naroče v pisarni CM družbe v Ljubljani. Cena 1 Din.

— **Kar Vi potrebuje, to je Elzafluid.** To pravo domače sredstvo, katero prežene Vaše bolečine! Poizkusna pošiljka 27 D. Lekarnar Eng. V. Feller, Stubica Donja, Elzatrž št. 201, Hrvatska, 2736

— **Koliko avtomobilov imamo v naši državi?** Po neki statistiki pride v Jugoslaviji na 7250 prebivalcev en avtomobil. V Beogradu pa pride en avtomobil že na 120 prebivalcev.

— **Štirikratna morilka.** V Berlinu so aretirali 32-letno ženo nekega sodnega uradnika, bivšo bolničarko, ki je obdolžena, da je umorila svojega prvega moža, njegovega brata in njegovo mater in sedaj še drugega moža, da si dobi njihove dedščine.

— **Bivši nemški kronprinc kot trgovec.** Družina bivšega nemškega prestolonaslednika živi zdaj v Potsdamu v hiši Eitel Fridrika. Viljem nastopa vedno tako, da zataji svojo identiteto. Ko pa je te dni povedel svojo ženo v galerijo slik, ju je spoznalo občinstvo in jima živo klicalo. Beden položaj, v katerem se nahaja Nemčija in katastrofalni padec marke je prisilil tudi nemškega kronprinca, da si poišče službo. Trgoval bo s poljedelskimi stroji in upa na uspešno trgovino, ker so nemški veleposelniki z večine monarhisti, poleg tega pa tudi njegovi osebni prijatelji.

— **Ljudje, kateri mislijo, vejo, da negovana, zdrava koža pospešuje zdravje in naredi pred prehlajenjem manj občutljivo.** Za pravo telesno negovanje so preizkušena čez 25 let priljubljena prava negovanja lepote: lekarnarja Feller: Elza-obrazna in kožo obvarujoča pomada (2 lončka s pakovanjem in poštino 25 dinarjev); Elza-pomada za rast las (2 lončka s pakovanjem in poštino 25 D); Elza-lilijino-mlečno milo (4 kosi s pakovanjem in poštino 40 dinarjev); najmočnejša Elza-kolonska voda 15 D; Elza-voda za usta 12 dinarjev; Elza-lilijino mleko 10 dinarjev in drugi Elza-preparati izpolnijo vsi svojo dolžnost! Adresirati: Eugen V. Feller, lekarnar, Stubica Donja, Elzatrž št. 201, Hrvatsko.

— **Dežela, v kateri se zmanjšujejo davki.** Mestni svet v Curihu je sklenil, da se morajo izdatno zmanjšati davki za leto 1924. V razmerju z letom 1921 znaša redukcija celih 28 odstotkov. Cena pli-

»Že od ranega jutra belim kapelico, a še nisem videl iti koga takega, po kakršnem vi vprašate,« se je glasil zidarjev odgovor.

Jezno se je obrnil čarovnik ter se vračal po isti poti domov, češ: »Tako daljavo prehoditi zastoj, za prazen nič, ker ta vragova še tod hodila nista!«

Njegova sitna žena ga je že pričakovala in ko ga je zapazila samega, je pričela rentati, da je tak zlod stari za nič.

»Kar tiho mi bodi, stara! Zakaj pa nisi šla sama. — Kako pa naj ju tudi priženem, če ju niti videl nisem?« vprašuje čarovnik.

»Zapomni si, da si za nič! — Si-li koga srečal?«

»Ne žive duše ne!«

»Pa si kaj videl na potu?« ga modro vprašuje.

»No, to že! Ob cesti je stala novo pozidana kapelica, ki jo je belil nek zidar. — Nikar si ne misli, da je bil oni zidar Francelj! Ta mi je torej povedal, da ni nihče hodil po oni cesti mimo njega!«

»Vidiš, stari, da si za nič brez mojega umnega vodstva! Če bi se bil ti le dotaknil zidarja Francelja in odkrušil kamenček kapelici Marji, imel bi oba!«

»Jaz sem ti vedel za to, jeli?«

»Kar pojdi še enkrat za njima in ju pripelji!« mu veli čarovnica.

na, električne razsvetljave in vođe je zmanjšana za 10 odstotkov.

— **Grožen čin užaljenega zaročnika.** Vso špansko javnost je pretresla vest o umoru lepe hčerke bivšega španskega ministra, ki je postala žrtev svojega prejšnjega zaročnika. Pred šestimi meseci je senorita Purifikacijon Gonzeles izjavila, da ne more ničesar več slišati o svojem zaročniku Gonzello della Colina in zahtevala razročitev. Ko je te dni prišla v cerkev, pristopi k njej Colina in nameri dva strela na nesrečno deklico. Ko se je smrtno ranjena deklica zrušila sredi cerkve, je mladenič naperil revolver še proti sebi, pa ... imel več nabojev. Colina, ki je bil na mestu prijet, je izjavil, da se je odločil jo usmrtiti, kakor hitro izve, da se njegova bivša zaročnica poroči z drugim, nato pa se usmrti tudi sam. Zelo mu je žal, da se mu ta nakana ni posrečila.

— **Španjolske žene dobijo volilno pravico.** Izvedelo se je iz Madrida, da je vojaški direktorij te dni izdal dekret, po katerem bi imele žene, ki so družinske matere, volilno pravico in pravico kandidature.

□□□□□□□□□□ □ □ □□□□□□□□□□

Vse cenj. naročnike »Tabora«, ki dolgujejo na naročnini, prosimo, da poravnajo zaostalo naročnino do 30. tm., ker se drugače brezpogojno vsem zamudnikom list s 1. aprilom 1924 ustavi.

Uprava dnevnika »Tabor«.

□□□□□□□□□□ □ □ □□□□□□□□□□

JDS.

Javni shod JDS v Št. Juriju ob Pesnici se je vršil v torek 23. tm. Zborovanje je vodil g. nadučitelj Robnik. Bilo je lepo obiskano in so zborovalci z napeto pozornostjo sledili izvajanjem obeh govornikov gg. ravnatelja Voglarja in dr. Kodermana. Neki Mirt se je javil po govorih k besedi in skušal ugovarjati, pa sta mu govornika vsa vprašanja zadovoljivo pojasnila. G. Mesarič, pristaš SKS, je prosil, naj se stori vse, da se napredne sile strnejo v skupen boj proti klerikalizmu.

Seje srezkih odborov JDS so se vršile 25. tm. v Konjicah, Ljutomeru in Šmarju pri Jelšah. Razpravljalo se je o položaju in se je določilo podrobno organizatorično delo po občinah. O sejah še poročamo.

Javni shod JDS v Št. Petru pod Sv. Gorami v torek 25. tm. je zelo lepo uspel. Ob veliki udeležbi — nad 140 ljudi — je zborovala JDS v tem od Radičevcev in socialistov ogroženem kraju mirno in dostojno. Obširneje še poročamo.

Pucinci v Prekmurju. Dne 23. tm. se je vršil tukaj sestanek somišljenikov JDS, ki je bil nad pričakovanje dobro obiskan. Govornik g. notar Koder iz Mur. Sobote je v enournem jednatem govoru raztolmačil navzočim program stranke, situacijo današnje politike, je ostro oži-

11. Ribič.

Tako je mahnil čarovnik proti svoji volji zopet na staro pot za ubeglima. Slo je še hitreje, ker pred odhodom si je bil nataknil druge škornje, s katerimi stopi za dolgost sedmih miz. Te je imel vedno skrite in danes jih je rabil prvič, sicer je za tako daljavo plaval po zraku, a plavajočega bi ga še prej opazila.

»Tako torej!« premišljuje med potjo. Edina dobrota so moji škornji, sicer bi hodil lahko ves dan, tako pa le malo časa. — Aha, tukaj je gozdni ovinek in tam stoji kapela z zidarjem!« Reki pospeši skoke, a stopivši iz gozda je obstrmel; — ob cesti ni bilo ne kapelice, ne zidarja. »Stara je imela prav!« in z jezo prične teči po cesti. Dolgo je že mahal v tej vročini, stara kri se tudi segreje in glej, želja se mu je spolnila; pot se vije v lep in hladen gozdček.

Pa pride do potoka, ki je s svojim šumljanjem motil gozdno tišino. Ob tem se oddahne ter briše znojno čelo z vodico. Čudno pljuskanje vođe ga je naredilo pozornega, da se je ozrl proti strani, odkoder so prihajali glasovi in zazrl je zamišljeno sedečega ribiča. S svojo dolgo in prožno palico, na kateri je na koncu visela vrstica iz žime, je vodil v vodi plavajoč črv, navidno nataknen na oster

J. Pohorski.

Francelj in Marja.

Čarobna pravljica s Pohorja.

(Dalje.)

Polnočna ubežnika, Francelj in Marja, sta korakala z vso mogočo naglico, saj sta predobro vedela, da ju bosta čarovnika lovila. Bila sta že daleč, daleč, ko se je daniło; zato sta, utrujena od hitre hoje in dolge poti, se oddahnila na nekem hribčku.

»Poglej, Francelj, kako lepa je jutranja rosa! Sicer temni oblaki so tako rdeče razsvitljeni in obrobljeni z zlatim pasom, ki prihaja kakor iz nebes. Poglej ono kopicó solnčnih žarkov — mlado sonce že vidim!«

Sedela sta drug poleg drugega, zroč v solnčni vzhod; prepolno je bilo Franceljevo srce, da bi ne začel govoriti. »Vidiš, Marjica, tako nama je rodilo rano jutro tudi mlado ljubezen in prvo srečo; skupaj sva v prostosti. — Popeljem te tja v svojo ljubljeno domovino na moj grad in tam, tam bova srečna, kakor le more biti dvoje ljubečih se srel!«

Vzplavalo je sonce že višje in višje, obenem pa je zginila jutranja zarja, krasota vsakega lepoga dne. Prej v vseh barvah razsvitljeni oblaki so otemneli

gosal razne stranke, ki se do danes za ljudski blagor niso napravile ničesar, katerih poslanci in kandidati se širokoustno samo ob času volitve, ko bi pa trebalo na odločilnem mestu zastopati in braniti ljudski interes, pa se potuhnejo in molče. Zborovalci so govorniku glasno pritrdjevali ter z vsem zanimanjem sledili govoru. Po predavanju se je ustanovila kraj. organizacija ter so bili v odbor izvoljeni sledeči somišljeniki: predsednik Kuhar Aleksander, župan v Pucincih; podpredsednik Kocih Stefan, pos. Vaneče; tajnik Kuhar Stefan, pos. sin v Pucincih; blagajnik Lukač Šandor iz Pucincev; odborniki: Bagari Aleksander, Gorica, Kološa Karel, Pucinci, Berke Mit., Vaneče. Iz imen odbornikov se lahko sklepa in smo tudi gotovi, da bode kraj. organizacija dobro delovala. Želimo ji na vseh poljih obilo sreče, da bi zamogla našo demokratsko idejo plodonosno širiti med tukajšnjim ljudstvom.

KARO-čevlji

Maribor, Koroška c. 19.

Dopisi.

Rogaška Slatina. V nedeljo 16. tm. je vprizoril naš Sokol veseloigro Nušiča »Navaden človek«. Vloge so bile dobro razdeljene. Tokrat je prijetno pisati kritiko. Naj omenjam samo glavne vloge. Zorka, Marija, Arza, Vinčenti, Dušan, Zarko ter g. Ničič iz Jagodine so bili na svojih mestih. Če pomislimo, da so nekateri od teh bili prvokrat na odru, lahko smelo trdimo, da so prav dobro igrali. Prvi trenutek je bilo opaziti nekoliko »mrzlice«, vendar je ta po prav kratkem času zginila, ter se je tekmovalo, kdo bo boljše rešil svojo nalogo. To se je tudi povsem posrečilo. Tiste, ki so to opazili, je to razveselilo. Le po tej poti naprej! Sploh pogrešamo pri nas v času odmora stalnega odra. Zakaj se to ne vpelja? Dobro brezplačno osobe nam je na razpolago, prostori g. Stipe Čoha so pa dokaj primerni v take namene, on sam je ustrezljiv in gre na roko, kjer le more. Na ta način bi privili tudi nekoliko naše okolice na sebe. Dober del teh je še precej nezavednih. Prejšnja vzgoja, mentaliteta krajevnega značaja ter nemško-nemškularski mogotci jim še sedijo na tilnikih. Vse to ne bomo pridobili, pa nekatere sčasoma le. Poskusimo! Vemo, da je težavno delo, pa priborjeni uspehi bodo tem slajši. Nekaj ne smemo pozabiti. Prijemamo veseloigre, pustimo tragikomiko. Tega naše ljudstvo ne mara, jo ima samo večkrat doma. Smejati se hoče.

Gornjigrad. (Izjava). Podpisani odgovorni urednik izjavlja, da obžaluje žaljive očitke glede notarja Košenine pod naslovom »Gornji grad« v »Taboru« št. 253 z dne 8. novembra 1923, ker je bil

trnek. Prav na lahko jo je držal, da hitro občuti, ko potegne katerakoli riba za črva. Zamisljeno je gledal v temno-zelen tolmun, v katerega je padala po skali voda, kakor bi prala. Vedno enakomerno žuborenje. Hladna in prijetna, z razpršeno vodo nasičena okolica je dala človeka resnega in utrujenega ter zamisljenega.

Dvakrat zaporedoma se je napela vrveca in ribič je skočil pokonci, smukoma vrvel palico čez ramo, iz vode se je za trnkom pognala za korak visoko riba, ter potegnila črva za seboj v vodo. Na ribičevem obrazu se je naznačila jeza; vzletel je iz majhne skatljice drugega, mičljajočega črva ter ga nataknil na trnek.

»Kako je kaj?« vpraša čarovnik. Šele sedaj je bil ribič ga navidezno opazil. »Slabo je, slabo! Prevelika vročina je; ob deževju, ko je voda kalna, rajše prijemajo, ker ne vidijo ribičeve palice nad vodo. Sicer pa tako ne lovim resno, samo zabava me ribji lov. V tem temnem tolmunu mi je neka riba odnešla že več črvov s trnki vred, a jo bom še dobil.« In zopet je nastavljal past. »Tudi v naravi so roparji, ki se ne zmenijo za želje in postavljajo je modro. Minil čarovnik, potem pa se je udaril po

napačno informiran, prekliča žalitve in plača za Dijaško kuhinjo v Mariboru 100 Din. — Rud. Ozim.

Sv. Trojica v Halozah. Nobeden čitatelj se ne bo čudil, ako povemo, da v vsaki hiši po kotih se najde dovolj smetja. Tako je tudi po naši fari. V prijazni dolinici ob cesti stoji že starodavna vas »Zakla«. Nekdaj je bila ta vas na boljšem glasu radi zakonskega življenja. Sedaj pa moramo na žalost povedati, da se povsod vidijo znaki zakonske nezvestobe, da se ustanavljajo takozvani »koruzni zakoni«, ki nam vsem faranom delajo črne oči. Nekdaj najbolj uglednega kmeta sin živi že dolgo časa v koruznem zakonu, dočim se mora prava žena potikati po tujih hišah. Krivec teh razmer so predvsem ženske, ki ne poznajo več nikake meje med zakonci. V Trčiji se odpravljajo mnogoženstvo, pri nas se uvaža. Le tako naprej, potem bomo pa kmalu v rudičih bisagah okoli hodili, nad nami bo pa plapolal turški polumesec. Pika.

Mozirje. (Izjava). Podpisani odgovorni urednik izjavlja, da obžaluje žaljive očitke glede Rudolfa Pevec pod naslovom »Mozirje« v »Taboru« dne 28. nov. 1923 in z dne 12. dec. 1923, ker je bil napačno informiran, prekliča žalitev in plača za Dijaško kuhinjo v Celju 100 D. Rudolf Ozim.

Murska Sobota. Klerikalce silno boli, da nimajo pri nas niti enega odličnega človeka, ki bi ga lahko imenovali svoje-ga. Zato so začeli po »Slovenca« gnjaviti predsednika demokratske stranke organizacije g. dr. Škerlaka. Kako radi bi mu natvezli, da je madžaron in bog ve kaj še vse. Ker pa tega ne morejo in mu morajo celo priznati, da je značajan in v narodnem ožiru neoporočen, so pričeli z intrigo in skušajo nahujskati g. dr. Škerlaka proti njegovim somišljenikom, češ da so ti širili o njem opravljive vesti. G. dr. Škerlak je preveč pameten in trezen človek, da bi nasedel intrigam mursko-soboških klerikalcev v »Slovenca«. Naša demokratska organizacija pa je tudi trdna dovolj, da bo odbila vse poskuse, zanesti razdvor v njene vrste. To si naj »Slovenec« dopisnik zapomni!

Iz Središča. Namesto venca umrlemu Rudolfu Rakuša, posestniku in gostilničarju v Obrežu pri Središču, sta darovala njegova lovska tovariša in prijatelja g. dr. Štrelec, notar in dr. Ban, odvetnik in njegova soproga, vsak po 100 Din. za Sokolski dom v Središču. Tem potom jim izrekamo najprisknejšo zahvalo. Zdravo! — Odbor Sokolskega društva.

Iz Šmarja pri Jelšah. V noči od 18. na 19. marca 1924 je smrtno ponesrečil Jurij Jecel, posestnik v Korpulah pri Šmarju. Iz gostilne Gnadt, kjer si ga je na zadnjo uro privoščil še par kozarcev, se je vračal pozno zvečer domov. Medpotoma je padel v šmarski potok ter tam utonil.

Iz Ponikve ob j. ž. V noči od 10. na 11. marca tl. je zmrznil v snegu posestnik Jožef Zatler, pdm. Praprotnik iz Hotunja pri Ponikvi. Odhajal je zvečer iz Gobjeve gostilne proti domu. Medpotoma je najbrž zgrešil pot ter zašel na

čelu. »Prav, da sem se spomnil! — Ali niste videli iti tod mimo po cesti nekega mladeniča in deklino?«

»Taki pa nisem videl, četudi lovim še precej časa!« mu odgovori ribič. Čarovnik se je zadovoljil ter se vračal misleč: »Če ju ta ni videl, kje pa naj jih še iščem. — Kaj bi le! Domov grem; stara si ju naj gre sama loviti!«

Ves spehan, utrujen, žejen od neznosne vročine, se je vrget doma na posteljo, da bi zaspal, a starika je ta čas vstopila. »Že doma? Pa kar sam?« se čudi ona. »Sama si ju idi loviti!« Osoren je bil njegov glas.

»Ali tako odgovarjaš svoji ženi?« zakriči ona nad njim, a takoj postane prijaznejša. »Koga si srečal ali videl?«

»Srečal nisem nikogar, pač pa sem videl ribiča!«

Čarovnica se je prijelja za svojo glavo z obema rokama, tuleča od jeze. »Prokleti osel stari: za nič si! — Le dotaknil bi se bil onega ribiča; imel bi France-lja. Pomolel bi bil ti trnek v vodo in ribica Marja bi bila tvoja! Tako pa ničesar! — Sedaj sta že tako daleč, da ju ti ne dobiš več; morant že sama za njima!« se je izkričala še nad njim.

(Dalje prih.)

bližnje travnike, kjer je obležal. Zjutraj so ga našli mrtvega v snegu poleg železniške postaje. Pokojni je bil star vinjski brat in veseljak, vendar pa poštenjak in vsem dober sosed.

Konjice. Pred kratkim je nemškutar-ski dopisun v »Cillier Zeitung« napadel tukajšnjega odvetnika dr. Prusa s prav ponesrečenim dopisom, v katerem poziva različne stranke iz Zreč in Vitanja, naj se zavedajo, da so nemškutarji in naj ne hodijo v dr. Prusovo pisarno. Upamo, da so se prizadeeli zahvaliti temu dopisumu, ker jih je označil z izrazom »nemškutarji« in ne z izrazom »Nemci«. Mi ne vemo, ali je to storil v naglici ali namenoma. — Po trgu se širi vest, da namerava znani steber konjskih Germanov, usnjak Lavrič, dne 3. aprila praznovati tridesetletni obstoj svoje, ne od njega ustanovljene tovarne. Nam se ne zdi nič čudnega, če slavi Lavrič ta jubilej, katerega ima zahvaliti posrečeni ženitvi — drugače morda ne bi bil nikdar postal tovarnar in »Nemec« — in če se z njim povesehi njegov zet in kompanjon Wagner, ki je najbrž iz veselja do usnjarske obrti pred leti vstopil kot pisarniška moč v tovarno in ki je naposled istotako vsled ženitve postal kompanjon kot Lavrič tovarnar. Tist kakor zet imata enake zasluge za ustanovitev tovarne in mi prepuščamo veselje tega nezastuženega jubileja radevoljno njima kakor tudi onim mlačnim Slovincem našega trga, ki se bodo slavnostni dan požurili častit, da bi pokazali »lojalnost« napram slovenskemu življu sovražnim jubilarantom. Širi se pa tudi vest, da nameravajo nekateri konjski nemškutarji iz tega slavja napraviti nekako manifestacijo nemškutarstva v Konjicah. Namerava se baje bakljada z godbo, pri čemur bi seveda po cestah odmevalo haflanje itd. Ako se bode ta jubilej z bakljado vršil kje na dvorišču tovarne, nas pravzaprav nič ne zanima, protestirati pa moramo, ako bi se hotel razširiti na cesto ter upamo, da bodo merodajni faktorji poskrbeli, da bo imel ta jubilej tako intimen značaj, kakor ga zasluži, dokler je Lavrič po mišljenju vse prej kakor Slovenec. Jubilarntoma želimo skorajšnji odhod v Avstrijo. Takrat jima celo Slovenci napravimo bakljado.

Ptujske vesti.

Pomladanski izlet priredi podružnica CMD v Ptuj k znanemu narodniaku Francu Bračiču, gostilničarju v Rogoznici pri Ptuj. Ta izlet bo dne 13. aprila tl. Vabljeni so vsi narodni krogi. Zbirališče ob 3. uri popoldne na Srbskem trgu (okr. glavarstvo) Zupančičeva gostilna. Podružnica poskrbi za obširni in zanimiv spored. Vabimo narodne kroge mesta in celega okraja na to prvo pomladansko narodno prireditev. V slučaju slabega vremena se vrši prireditev ob 8. uri zvečer v Narodnem domu. Priprosta pomladanska rosica nas seveda ne bo ustrašila, da ne bi šli ven v prosto naravo — zvečer pa se kljub temu v Narodni dom. Vse se vrši seveda v znamenju požrtvovalnosti za našo CMD. — Odbor CMD v Ptuj.

Primorske vesti.

Gospodarska beda našega življa v Istri. Dan za dnevom se večja beda našega naroda v Istri. Istra je postala najzapuščenejša italijanska pokrajina. Vlada ne posveča nobene pažnje. Možnost zaslужka je zelo mala, ker rudokopi še zdaj niso pričeli z delom. Vino, ki je glavni produkt Istre, ne more prodreti na tržišča vsled konkurence drugih italijanskih vin. Ljudstvo tlačijo ogromni davki in so licitacije zemljišč na dnevnem redu.

Narodni tabori v Istri in na Goriškem. V Istri in na Goriškem se vrše te dni volilni shodi, na katerih naš narod navdušeno manifestira svojo zvestobo do rodne grude in neomajno nacionalno zavest. Ti volilni shodi se izpreminjajo tuintam v pravcate slovanske narodne tabore. Preteklo nedeljo je imel dr. Wilfan shod v Zabrežanih, katerega se je udeležilo nad 800 ljudi, v Rakotolah preko 1500, v Baderni pri Poreču nad 300 volilcev. Z navdušenjem pozdravljajo naš narod tudi kandidata dr. Stangerja, ki je imel zborovanja v Buzečini. Na Goriškem skušajo fašisti na shodih slovenskih kandidatov pritiskati na slovenske volilce, toda dosedaj brez uspeha.

Dr. Igo Janč:

Naše stališče glede ribarskega društva v Mariboru.

V odboru ribarskega društva je bila sicer lansko leto večina Slovencev, vendar je bil predsednik Nemeč, ki je seveda vodil vse seje in občne zборе v nemškem jeziku, tako, da je društvo imele pečat nemškega društva in so Slovenci igrali v njem podrejeno vlogo. Da so take razmere nevzdržne in za Slovence naravnost poniževalne, to smo čutili vsi in osebno so se zavedali slovenski odborniki, da bode treba društvo postaviti na drugačno podlago. Radi tega so ti med seboj sklenili, da mora v novem odboru biti slovenska večina. To so Nemeč menda slutili, kajti predsednik društva, dr. Kraus, je pred občinim zborom poslal vsem nemškim članom društva pismo, v katerem jih vabi, naj se zanesljivo udeležijo občnega zbora, ker je nevarnost, da pridejo v odbor »nationale Heissporne und Chauvinisten«; da je s tem mislil Slovence, je jasno, ker se tako zagrizen in šovinističen Nemeč, kakor je dr. Kraus, gotovo ne boji lastnih šovinstov. Ta gospod se sploh dela sila lojalnega in »staats-treu«, vendar pa vse njegovo postopanje dokazuje nasprotnost njegovega mišljenja. Na zadnjem občnem zboru društva se je jasno pokazalo, da smatrajo Nemeč to društvo kot svojo domeno in da trpe Slovence v njem le, ker jih morajo. Drugače ne bi bil g. dr. Kraus povdarjal ob vsaki priliki svoj, oziroma nemški »Entgegenkommen« nasproti slovenski manjšini in s tem jasno kazal, da je le od njegove dobre volje odvisno, da deli milosti tej manjšini. Poslušati to govorjenje je bilo naravnost ogabno in nov razlog za zahtevo, da društvo ne sme ostati več v nemških rokah.

Ta zahteva je tako naravna, da je sploh čudno in nerazumljivo, kako so mogli Nemeč s tako odločnostjo proti njej nastopiti. Mi priznavamo Nemcem enakopravnost, ker se ne postavljamo na tako stališče, kakoršno so zavzemali oni sami v stari Avstriji, namreč, da so oni narod prvega reda, Slovani in drugi po drugega reda.

Toda Nemeč ne smejo pozabiti, da so v naši državi manjšina. Radi tega je njihovo stališče v zadevi ribarskega društva nevzdržno. Pomislijo naj, ali bi bilo v Celovcu, Gradcu ali na Dunaju mogoče, da bi obstajalo tam društvo s slovenskim poslovnim jezikom in slovenskim predsednikom? Gotovo je, da bi avstrijska vlada tako društvo takoj razpustila!

Gospodje Nemeč ne smejo pozabiti, da je na občnem zboru ribarskega društva predsednik dr. Kraus sam izjavil, da so med njegovimi rojaki »statsfeindliche und illoyale Elemente«. Najbrže se zaveda, da so taki ljudje tudi med nemškimi člani ribarskega društva. — Kakšno mišljenje vlada med nekaterimi izmed njih, najbolj osvetljuje dejstvo, da si je na občnem zboru nek Nemeč (poznamo ga!) predrznil korigirati slovenskega govornika, ki je rabil besedo »Maribor«, s tem, da je vskliknil »Marburg«! To je predrzno izzivanje, ki kaže na to, da gospodje mislijo, da se jim ni treba več ženirati in da se zopet bližajo časi nemškega »Marburga«!

Da naš narod in naša vlada takega početja ne moreta več trpeti, je jasno. Na svoji zemlji moramo biti sami gospodarji in mi hočemo odločevati o tem, kdo bo lovil in kako se bo lovilo po naših vodah. Zavedati se moramo velikanske gospodarske in tudi politične važnosti ribarskega društva, kakor se je zavedajo Nemeč s tem, da je v društvu vse, kar kaj velja v nemški gmajni, bodisi po rodu, stanu ali premoženju. Med nemškimi člani tega društva dobiš najbolj zagrizene Germane in najbolj strupene renegate; veliko število nemških članov biva v Avstriji in so avstrijski državljani. Avstrijsko ribarsko društvo na Dunaju ni pozabilo poslati predsedniku dr. Krausu ob priliki občnega zbora svoje pozdrave!

Glede politične važnosti ribarskega društva je treba uvaževati, da je nemškim članom društva z udeležbo pri društvu dana možnost vzdrževati najožje-

stike s prebivalstvom, ki je na severni meji še vedno ne samo narodno indifrentno, temveč nemško, oziroma nemškotarsko orijentirano in ki vidi v Nemcih še vedno svoje gospode. Pri izvrševanju ribolova vzdržujejo najbolj strastni nemški agitatorji na neopažen način najintimnejše stike z obmejnimi prebivalstvom, kar gotovo ne služi namenu, da bi se okrepila v obmejnih krajih državna zavest in prebivalstvo orijentiralo jugoslovansko.

Te okoliščine naj resno uvažuje naša vlada, da ne bo prišlo kesanje prepozno. Nemškimi agitatorji je treba izpodnesti tla s tem, da se jim odvzame možnost zlorabljanja društvo v politične namene. Društvo mora dobiti popolnoma slovenski značaj, v njegovem poslovanju se mora uvesti izključno slovenski poslovni jezik in v odboru mora odločevati slovenska večina s slovenskim predsednikom. Dosedanje sramota, da bi se pri odborovih sejah razpravljalo edino le v nemškem jeziku, da bi se pri občnih zborih predsednik posluževal izključno le nemškega jezika, ni mogoče več trpeti. Izgovor neznanja našega jezika ne velja. Ako gospodje ne znajo slovensko, naj se nauče, vsaj smo bili tudi Slovenci v stari Avstriji kot manjšina primorani učiti se nemško. V naši državi sta srbsko hrvaški in slovenski jezik državna jezika, nemščina pa le jezik manjšine in to še zelo majhne in brezpomembne manjšine ter ni za javno rabo. To načelo velja pri naših sodiščih in sploh pri vseh oblastvih, ne gre torej, da bi se nemščina s tako oblastnostjo šopirila pri društvu tako eminentne gospodarske in politične važnosti, kakor je ribarsko društvo.

Sokolstvo.

Mladinska akademija mariborskega Sokola.

Ko mislim na sobotno oz. nedeljsko mladinsko akademijo mariborskega Sokola, imam le topla čustva in resnično veselje. Saj je ta prireditel zapustila brez dvoma v vsakem gledalcu enoten in nepozaben vtis: bil je lep užitek.

Da, bila je akademija tekma lepote, pojmovane v pravem smislu, bila je tekma najboljših sil in najvišjih stremeljenj, bila je tekma dela in požrtvornosti za dobro stvar. V sokolskem delu pomeni svetel primer izpopolnjevanja sokolskega sestava po načelih estetike, kar je označil Tyrš kot zadnji korak k udovertvi sestava. Saj je naša telovadba v svoji dovršenosti v resnici tudi umetnost.

Akademija ni prinesla nagrad in priznanj posameznikom, nego celota je pokazala, kaj premore dobrega za skupno stvar. Zlahkno drevje rodi zlahkno sadje in če so uspehi tako svetli in dovršeni, mora biti tudi vzvišeno in popolno delo, ki jih je ustvarilo. To resno razmišljanje je morala vzbuditi v nas mladinska akademija in marsikatero vprašanje se je razjasnilo samo po sebi. Razumeli smo v onem trenutku idealizem vaditelja in vaditeljice, ki je v tistih urah zamisljal in snoval vaje, in jih potem pilil in vežbal dan na dan v telovadnici, umljivo pa nam bo tudi veselje, s katerim poseba mladina sokolske telovadnice. Vse to drobno, neopaženo delo je želo edino nagrado v našem strmenju in odbravanju, s katerim smo sledili prvi prireditvi te vrste.

Harmonija, celovitost je bila znak vse prireditve. Noben člen ni bil preveč, noben gib premalo. Nekako prijetno stopnjevanje, prehajanje iz nižjih oblik k višjim, od enostavnega k težjemu, od otroško mehkega k moško krepkemu je bila glavna značajka cele prireditve. Prišli so najmlajši. V dvorano so prišle deklice v snežnobelih oblekah s solnčniki in ljubko so zapele in rajale. Nam pa so se iskrale oči, ko smo gledali to mlado zorno setev. V drobna srca polaga previdna roka kali, ki naj bodo žetev svetle bodočnosti. Ko so zopet odkakljale mlade gracije, pa je trdo prikorakalo pet Sokoličev in kovali so strumno, da je odmevalo pod njihovi udarci: Mi, kar nas je kovačev, mi bomo kovali, kovali svoja srca, kovali svoj značaj, kako zvene nam duše, bomo poslušali — da vstane, plane kladivar

silni iz nas. Tem resnobnim, krepkim gestam je sledilo dvoje bolj veselih nastopov: poskočna ženska deca s kolebnicami in deveterica moške dece s prostimi vajami, pestrimi in živahnimi radi svojih vložkov. Z deklamacijo »Mi smo minerji« je dal naraščaj svojo noto. In kakor je odločno zvenel glas mladega deklamatorja, tako krepko so prikorkali leporasli dečki in postavili nekaj slikovitih skupin. Odmor so izpolnile glasbene točke naraščaja, en solospet in solo na gosli ter Haydnova »Otroška simfonija«, ki jo je izvajal naraščajev orkester. Te točke dajo misliti tudi onemu, ki mu je sokolska misel tuja ali jo vsaj ne more prav pojmovati. Gotovo je pričakoval telovadnih efektov, kompliciranih nastopov, a našel je le priprostost, prisrčnost. Kako priprosta so bila sredstva, s katerimi se je iskal uspeh: strumnost dečkov in eleganca deklic. In da bo njegovo začudenje še večje, mu zasvirajo mali umetniki kar Haydnovo simfonijo. Gotovo mu mora postati jasno, da Sokolstvo ni navadno gimnastično društvo, ki bi hlatalo za trenutnimi ali rekordnimi uspehi, nego je eminentna narodnovzgojna organizacija, ki zastavlja vse svoje moči, da krepki telo in plemeniti srce. Tako mu bo lahko umljivo, da je našel tu spojeno vzorno telovadbo z najčistejšo umetnostjo, z glazbo. Ne s povprečnimi, često dvomljivimi vabami in mikli, nego z resno vzgojo in izobrazbo najsutilnejših čutil, hoče Sokolstvo priviti k sebi svoj naraščaj. Lep prehod od glazbe je nudil ženski naraščaj z elegantno in prožno orodno telovadbo po melodiji iz »Prodane neveste«. Sledila je kulminatna točka prireditve, ritmični nastop petorice gojenk nižjega oddelka. Mehke linije, elastične kretnje in uglašeni gibi so pokazali gotovo najgracijoznejši nastop. — Kompozicija sama ni bila ravno lahka, zlasti zato ne, ker je bila razmeroma dolga in brez ponavljanj. Zazibala nas je v neko nežno občutje, ki so ga presekali rezki, mestoma borilni gibi moškega naraščaja, ki je izvajal eksaktno in zamisljeno proste vaje po melodiji iz »Fausta«. Neopažena tudi ni ostala telovadba ženskega naraščaja na gredi, ki je sicer priprosto orodje, pa daje vendar ženski telovadbi mnogo priložnosti, da ji vdahne žensko gracijoznost in milino. Orodna telovadba moškega naraščaja je pokazala več razvojnih stopenj. Telovadba višje dijaške vrste na bradlji dosega člansko telovadbo in so bile spretne, često vrhunške vaje predmet splošnega občudovanja. Sledil je po kompoziciji in izvedbi ritmični nastop deveterice višjega oddelka gojenk, nato pa je krepko zaključil prireditel rajalni boks moškega naraščaja. Veselje je bilo gledati napeto mišičevje mladih telovadcev, ki so tako strumno in urno izvajali svoje gibe, da smo jim jedva mogli slediti. Poslednja točka je bila brez dvoma najlepša točka moškega naraščaja.

Tiho propagandno delo je izvršil mariborski Sokol s to svojo prireditvijo. Dejstva sama govore najrazločnejše in se ne dajo ovreči. Lep uspeh pa bo prirediteljem in mladim telovadcem bodrilo, da nadaljujejo svoje delo sebi v korist, domovini v ponos.

—□—

o Telovadne ure starejših telovadcev predvojne dobe Sokolskega društva v Mariboru so vsako sredo in petek od pol devete do 10. ure zvečer v gimnazijski telovadnici. Prva vaja je v sredo 26. marca tl. Pozivljajo se vsi telovadci tega oddelka, da se telovadnih ur redno udeležujejo, ker se prične vežba prostih vaj. Zdravo!

o Udžbenik za društvene i župske prednjačke tečajave i ispite. O tem najnovejšem učbeniku poroča »Jutro«: Načelnik sokolskega društva v Novem Sadu, Pavle Daljev, je prevedel iz češčine knjižico o razlagi Tyrševga sistema, ki jo je sestavil literarni odbor načelnštva ČOS. Prevod obsega razdelitev Tyrševga sestava in podrobni opis prostih vaj. Ker nosi knjižica naslov »Prvi del«, smemo pričakovati, da bodo sledili tej knjižici še druge, tako da bo ves sokolski telovadni sestav podrobno opisan. »Udžbenik« je pisan v cirilici. S tem se je zopet pomnožila jugoslovanska sokolska literatura. Za društvene prednjačke bo knjižnica neobhodno potreben pri-

pomoček za vzgajanje njih samih. Tudi naša društva naj bi naročila to knjižico, ker spada v strokovno sokolsko knjižnico. Priporočam!

o Vestnik T. O. JSS. Izšle so prve 4 številke tekočega letnika skupno v enem zvezku. Društva in odseki, ki nani še niso naročeni, naj si ga naroče! — Časnikar kult.-prosv. ods. MSŽ.

o Tobija Haid. Za Sokolstvo nepoznato ime, vendar v taki zvezi, da bo ostalo za vedno vpisano v zgodovini Sokolstva. Tobija Haid, ki je letos dne 2. februarja kot osemdesetletni starček umrl, je bil gostilničar in poštar, dalje časa tudi župan v gorski vasi Oetz na Tirolskem. V njegovi gostilni je stanoval dr. Miroslav Tyrš, ko je ponesrečil v reki Aachi leta 1884. Haid je z veliko požrtvornostjo iskal pogrešenega Tyrša, ki ga je visoko cenil in spoštoval. Gospod profesor, tako je nazival dr. Tyrša, je bil v njegovih očeh spoštovan človek, s katerim je jako rad občeval in občudoval je njegovo bistroumnost, njegovo lepo nemščino in njegov živahen pogled. Haid je tako visoko cenil Tyrša in za njim tudi dr. Scheinerja, ki je polihel v Oetz, da je poiskal truplo Tyrševga, da je bil vedno dopisoval z zadnjim. V znak prijateljstva mu je napisal dr. Scheiner prisrčno pisan članek v češkem »Sokolu« ob njegovi smrti. Tudi njegov sin Klemen, ki je sedaj lastnik gostilne »Kassl«, zatrjuje, da bo vedno visoko čislal »gospoda profesorja« in varoval spomine na njegovo bivanje in smrt v Oetzu. (Po »Jutru«.)

o Slov. gradec. Pred kratko dobo 2 in pol mesecev šele je naše društvo prestopilo iz Celjske v Mariborsko župo, in že nas je zadnjo soboto 22. tm. razveselil župni starosta br. dr. Pivko in nas posejil. Ob 8. uri zvečer je bilo ob obilni udeležbi — skoro da polni dvorani — risalnici — predavanje. Br. dr. Pivko nam je v enournem govoru raztolmačil par sokolskih misli in njih izvedbo, in mislil, da si bo naše članstvo vzelo besede k srcu in se v bodoče ravnalo po njih. Bilo bi sploh zelo umestno, ako bi se nam mogla nuditi taka duševna hrana iz Sokolske vzgojne snovi češče.

o Koroško okrožje MSŽ. Ob številni udeležbi iz vseh društev, ki so včlanjenjena v kor. okr. MSŽ, se je vršil v nedeljo dne 23. marca občni zbor okrožja v Dravogradu pri br. Grisogomu. Kot zastopnik župe je bil navzoč br. dr. Lj. Pivko. Po kratkem pozdravu na navzoče poroča načelnik br. Mravljak o delu v letu 1923, ki bi po njegovem mnenju lahko bilo boljše. Nato da na debato nov od župe izdelan poslovnik za okrožja, ki ga občni zbor po daljši stvarni debati sprejme neizpremenjenega. Pri sledečih volitvah v okrožni odbor so bili z vzklikom izvoljeni: za načelnika br. Mravljak (Vuzenica), za nač. namestnika br. ing. Fettich (Črna), za načelnico s. Verdikova (Guštanj), za načel. namestnico s. Rebulova (Slov. gradec), za vodnika m. naraščaja in dece br. Mlač (Slov. gradec), za vodnico žen. naraščaja in dece s. Bračič (Muta), za predsednika prosv. dela br. Gačnik (Guštanj), za okrožnega nadzornika br. Nabergoj (Dravograd). — Upat je, da se bo ob tako razdeljenem delu tudi novi odbor temeljito pobrigal, da se bo delo pravilno vršilo po vseh društvi v potrebnih panogah. Sklenilo se je tudi, da se vrši dne 29. maja ob priliki razkritja Malgajevga spomenika okrožni zlet v Guštanju, ki naj bo poleg nacionalne manifestacije za padlega borca za osvoboditev Koroške tudi prva izkušnja za letošnji pokrajinski zlet v Zagrebu. Dne 14. junija zvečer se vrši pošizlet vsega okrožja na Urško, drugi dan okrožna seja in zopet vaje. — Med služajnostmi je bilo najvažnejše, kar treba omeniti, manjšinsko delo in splošna želja, da se manjšinski kolek takoj uvede in že letos poleti začne razpečevati. — Splošna živa debata je kazala veliko zanimanje, ki je vladalo med zastopniki društev za prosep stvari. Želeti in videti je, da bo okrožje v kratkem imelo obilo dobrih Sokolskih delavcev in se bo potem moglo osamosvojiti.

Mednarodni šahovski turnir v Newyorku. Peto kolo: Roti premaga Landera, Bogoljubov Jatesa, Janovski Tartakowerja, Capablanca — Marshall in Lasker — Aljechin remis.

Narodno gledališče.

REPertoire:

Sreda, 26. marca zaprlo.
Četrtek, 27. marca »Hanice pot v nebesa«, Ab. B.
Petek, 28. marca zaprlo.
Sobota, 29. marca. »Prodana nevesta«. Slavnostna predstava. (Gostovanje g. Križaja iz Zagreba.)

—□—

Proslava Smetanove stoletnice. V soboto 29. marca se proslavi 100-letnica Smetanovega rojstva z njegovo najpopularnejšo in najprijubljenjšo opero »Prodana nevesta«. Pri tej priliki bo gostoval v vlogi Kecal g. Križaj, član zagrebške opere. G. Križaj slove kot eden najboljših jugoslovanskih Kecalov.

»Prodana nevesta«. Pri sobotni predstavi »Prodane neveste« nastopi v vlogi Kecal g. Križaj, član zagrebške opere. Ker se je vprizorila »Prodana nevesta« pri nas za ab. že predlansko in lansko sezono, se bo to pot vprizorila samo štirikrat (izv. ab.) in sicer v soboto 29. marca kot slavnostna predstava. Za vse 4 predstave veljajo povšane operne cene. Abonentom se dovoli sledeča možnost popusta. Ako rezervirajo abonenti do vstevši petka 28. marca pri gled. blagajni vstopnice za »Prodano nevesto«, veljajo za njih navadne operne cene. In sicer bodo veljale navadne operne cene: za abonente A pri drugi predstavi, za ab. B pri tretji predstavi in za abon. C, D, E pri četrti predstavi.

Zanimivo gostovanje v našem gledališču. V ponedeljek 31. tm. gostuje v našem gledališču kot Mini svetovnoznana operna pevka ga. Hedvika de Debička, članica dunajske dvorne opere. Rodom Poljakinja se je posvetila pevski karieri ter dosegla najsijajnejše uspehe. Nedavno je pela razne partije v Berlinu pod ravnanjem Malerjem in kritika je ne more prehvaliti. — Občinstvo opozarjamo, da bo ga. Debička gostovala samo en večer pri nas. Vstopnice se lahko rezervirajo pri gledališki blagajni (telefon 382).

Turistika in sport.

Planinci! Kdo ne pozna Savinjskih Alp in njih krasote? V divno ležeči Logarski dolini, obrobjeni od gorskih velikih gor, Ojstrice, Grofličke itd., stoji bomo Piskernikovo zavetišče. Letoviščarji in turisti se terejo tu, a prostor v koči je premal, tistih par postelji je koj zasedenih. Do koč je avtomobilska pot, torej najlepši dohod z avtom, vozom ali kolesom. Da se ustreže turistom, da se jim nudi prostor za počitek, sklenil je občni zbor Savinjske podružnice SPD staviti tu pomožno koč, obstoječo iz 10 sob z 21 posteljami in 13 skupnimi ležišči. Da se ta stavba omogoči, razvila se je že obširna nabiralna akcija. Sprejemajo se darila v denarju, posteljina, odeje, rjuhe, žimnice, kakor tudi posojila. Opremite kako sobo, da nosi soba ime opremitelja, ki im prednost pred drugimi turisti in sme to sobo uporabiti tudi kot letovišče. Darila in druge prispevke sprejema Brunon Rotter, Maribor, Krekova ul. 5 I., ki pride na poziv prevzet darila. Kdor hitro da, dvakrat da! Vsako, tudi najmanjše darilo se z zahvalo sprejme in je dobro došlo. Planinski pozdrav!

Planinci! Došle so članske izkaznice SPD za l. 1924. (zelene). Stanejo za stare člane 12 Din. za nove 15 Din. Dobe se v trgovinah gg. Baloh, Grajski trg, Franjo Majer, Glavni trg. Iv. Kravos Prešernova ul., Pinter & Lenard, Aleksandrova c. — Člani dobe po vseh kočah SPD razne ugodnosti. — Stare za l. 1924 izdane (bele) nakaznice se zamenjajo za nove pri g. Balohu.

Gradljanski v Carigradu. Zagrebški prvak v nogometu Gradljanski je 23. tm. premagal v Carigradu odličnega turškega protivnika Galata Serail z 5:0.

Obiave.

Občni zbor društva za varstvo in rejo živali v Mariboru bo prihodnji ponedeljek, dne 31. tm. ob 20. uri (osmih zvečer) v restavraciji Narodnega doma. Z ozirom na humanitarno-prosveten in narodno-gospodarski namen tega društva je želeli, da bi bil obisk zborovanja kar najštevilnejši.

Mariborske vesti.

Maribor, 26. marca 1924.

m Smrtna kosa. V Mariboru je umrl 25. tm. na jetiki Albert Kockl, natakar, Ruška cesta 13.

m Ljudska univerza. V ponedeljek 31. marca predava g. Božidar Borko o Wilsonu. Začetek točno ob pol 20. uri (mala kazinska dvorana).

m Radičevićev jubilejni večer, ki ga je napovedala Slovanska čitalnica na dne 5. aprila, bo združen s sokolskim večerom, tako, da se bo dne 5. aprila vršila prav zanimiva družabna prireditev, ki nanjo že sedaj opozarjamo mariborsko občinstvo. Podrobnosti o programu bomo objavili prihodnje dni.

m Jugoslov.-češkoslov. Liga. Odborova seja v četrtek 27. tm. ob 6. uri popol. v Grajski kleti.

m Klub dobrovoljcev. Sestanek v četrtek 27. tm. ob 20. uri zvečer v Narodnem domu.

m PREDAVANJE O DAVKIH. Nočoj v sredo 26. tm. ob 8. uri zvečer se vrši pod okriljem Gosp. in pol. društva za kolodvorski okraj predavanje gosp. O. Megliča o davkih v restavraciji Narodnega doma.

m Začetek Smetanovih proslav v Mariboru. Kakor je bilo že objavljeno, je bil na inicijativo Čsl.-jug. lige in »Češkega kluba« izdelan program za proslavo stoletnice rojstva velikega skladatelja B. Smetane. V soboto bo v gledališču prva proslava: vzporedi se »Prodana nevesta«. Predstava bo imela oficilen značaj in se je udeležiti tudi zastopnik Čsl. republike g. generalni konzul dr. Beneš iz Ljubljane. Opozarjamo občinstvo na to gledališko svečanost, ki se vrši v enem najlepših trenutkov našega Nar. gledališča. O nadaljnjih Smetanovskih prireditvah bomo še sporočili.

m Uspeh naše Glasbene Matice v Ljubljani. V ponedeljek zvečer je pevski zbor naše Glasbene Matice koncertiral v nabito polni Unionski dvorani v Ljubljani ob entuzijastičnem aplavzu ljubljanskega občinstva. Nad 90 pevcev in pevk je nastopilo in sodba ljubljanskega časopisa o koncertu je nad vse laskava. — »Najlepši uspeh so dosegli mehke, nežne, lirčne pesmi, v katerih je zbor naravnost briljiral. Glasovi so se zlivali v prijetno zaokroženo celoto...« »Moški zbor je gotovo najboljši v vsej Sloveniji, ženski zbor pa ne zaostaja mnogo za njim. Vse pesmi so žele viharno priznanje, največ seveda narodne, katerih je moral zbor več ponoviti. Ugajal je tudi solist g. Živko s svojim prijetnim glasom.« Tako piše »Jutro«. Zastopniki ljubljanskih glasbenih organizacij so odklovali naše pevce z čestitkami in vencom, cvetjem in šopki. Veseli nas uspeh mariborskih Matičarjev v središču slovenske umetnosti ter moramo le častiti pevce, pevke, vodji in odboru!

m Komunisti so minulo nedeljo hoteli zopet izkoristiti pereče draginjsko in stanovanjsko vprašanje v Mariboru in so sklicali shod. Prišel je sam general dr. Lemež. Poslušalo ga je krog 40 ljudi — hladno — brez zanimanja — večina je odšla pred koncem govora. Ne bo rodilo naše moskovsko drevesce, ljubi dr. Lemež!

m Muzejsko društvo je imelo prošlo nedeljo svoj letni občni zbor. Zlate besede, ki jih je spregovoril vzorno delavni predsednik zborovalcem v pozdrav, bi moral slišati cel Maribor, cela mariborska oblast, a ne samo 12 došlih družt. članov. Iz podanih poročil posnamemo: Društvo je kopalo v Bistrici o. D.; tam je našlo predzgodovinsko gradišče, ter predmete iz halštatske, rimske in staroslov. dobe. Na novo se inventirajo in urejajo prirodopisni predmeti in zbirka »stari Maribor v slikah«. Tekom prošle leta se je število muz. predmetov pomnožilo za 37 komadov; med temi: 4 slepočice iz staroslov. grobišč v Verzeju, Slomškova zlata žepna ura. Število članov je zopet padlo od 621 na 536; zato pa je narastlo število obiskovalcev muzeja od 2207 na 4410; med temi 2768 oseb za časa ind. obrtne izložbe. Korporacije in šole niso vštete. Mestna občina je dala društvu 2500 D. podpore. Letna članarina znaša 5 D. Prihodnje tedne bo g. V. Škofič, žel. uradnik, pobiral po mestu članarino pri starih in novih članih. Naj nikdo ne odkloni izkaznice! To bo edina nagrada in priznanje za nesebično kul-

turno delo maloštevilnih delavcev v Mestnem muzeju.

m O krizi individualizma. Pretekli ponedeljek je g. inž. Kukovec zaključil svoja izvajanja o individualizmu, ki je dosegel v modernem življenju popoln polom. Dasi je moral slediti kot reakcija proti dogmatičnemu srednjemu veku, ki je popolnoma zanikaval avtoriteto razuma, vendar pa je individualizem z drugim enostranskim pretiravanjem, da je proglasil razum kot edino avtoriteto, začel v nasprotni prepad. — Edino smiselno razuma in srca, harmoničen razvoj vseh duševnih potenc človeka, prinese človeštvu rešitev. Predavatelju je dosti številno občinstvo priredilo ob koncu zaslužen aplavz. — Napovedana so še predavanja g. slikarja Stiplovskega o moderni umetnosti, o radiotelefoni. O kmečkih uporih v 16. stoletju bo predaval prof. B. Teply.

m Klub jugoslov. rez. častnikov v Mariboru priredi tovariški sestanek v četrtek dne 3. aprila t. l. ob 8. uri zvečer v Narodnem domu. Med drugim sta na sporedu referat predsednika o novem zakonu vojne i mornarice ter predavanje tov. dr. Pivka o »Uradu P« (Ufficio P). Posebna obvestila se pošljejo le onim članom, ki so plačali članarino saj za l. 1923. — Jutri četrtek 27. tm. ob 6. uri zvečer odborova seja.

m Dar Protituberkulozni ligi. Ravnateljstvo tukajšnje Posojilnice v Narodnem domu je naklonilo Protituberkulozni ligi 2000 D, za kar se mu odbor Protituberkulozne lige najiskrenejše zahvaljuje.

m Posojilnica v Mariboru, Narodni dom, je iz čistega dobička za leto 1923 razdelila sledeče podpore: Dijaški kuhinji, Otroški bolnici, Porodnišnici in Sokolskemu domu v Mariboru po 10.000 D, Glasbeni Matici 6.000 D, Slovenski dijaški zadrugi v Prazi, na Dunaju in Brnu po 5.000 D, Ljudski knjižnici v Mariboru 4.000 D, Zgodovinskemu društvu, Trgovsko nadaljevalni šoli, Obrtno nadaljevalni šoli, Sokolski župi, Olepševalnemu društvu in Protituberkulozni ligi po 2.000 D, podpornim društvom na vseh srednjih šolah v Mariboru in enemu visokošolskem po 1.500 D, Ciril Metodovi družbi, Jugoslovenski Matici, Dijaškemu domu, Gimnazijskim maturantom, Narodno žel. glasbenemu društvu »Drava«, Slovenskemu športnemu klubu »Maribor« po 1.000 D, pet visokošolskih podpor Leonovi družbi v Ljubljani za izdajo Kosove zgodovine Slovencev v srednjem veku. Društvu za varstvo in reje živali v Mariboru, skladu učencev in tiskovnemu skladu Vinarske in sadjarske šole v Mariboru po 500 D. Iz svojih nagrad pa so darovali doslej predsednik gosp. dr. Franjo Rosina Dijaški kuhinji, Glasbeni Matici, Sokolskemu domu in Nar. žel. glasb. društvu »Drava« po 250 D, ter Ljudski knjižnici in Jugoslovenski Matici po 125 D, članu načelstva g. Srečko Robič, župan v Limbušu, pa Dijaški kuhinji, Sokolskemu društvu, Glasbeni Matici in Sokolskemu domu 250 D.

m Javna dražba na carinarnici. V skladišču tukajšnje Glavne carinarnice se bodo prodajali na javni dražbi dne 28. in 29. tm. sledeči predmeti: 300 kg verig, kladiva itd., 27 kg vate, 52 kg čevljarске smole, 31 kg pirhova, 179 kg izdelkov iz kavčuka, 290 kg elektromaterijala, 236 kg porcelana, 170 kg žične mreže, 22 kg galanterije, 580 kg manufakture, 4 kg kokaina, nadalje milodari, svila, moška in ženska obleka, prazni zaboji in nekaj drugih malenkosti. — Trgovski gremij opozarja svoje člane, da se udeležijo opisane licitacije, ker pride blago v nasprotnem slučaju v roke raznih verižnikov, ki ga potem v mestu iz rok v roke prodajajo.

m Tedenški izkaz o nalezljivih boleznih v mestnem okolišu mariborskem od 16. do 22. marca. Škrlatica ostali 4. Norice: ostal 1, ozdravljen 1. Erisipel: ostal 1, novih 1, ozdravljen 1, ostane 1.

m Opozarjamo na izložbo omarice ateljeja »Valenciennes« v Gosposki ulici 14 ob lekarni »Wolf«.

m »Mariborski delavec« I. in II. letnik kupi uredništvo »Tabora«. Ponudbe z navedbo cene na uredništvo.

m Gaston Tajinstveni, Marieta Grim, Trilby Besarbe, Mara Zlatarjeva in virtuoza na harfo brata Mostler so glavne atrakcije v Klub-baru od 16. do 31. marca Na glasovirju P. Winterhalter.

Kultura in umetnost

x Dostavek k poročilu o vzporeditvi »Hanice poti v nebesa«. V zadnjem poročilu o premieri Hauptmanove »Hanice« sem se omejil zgolj na režijsko in igrarsko stran in sem pomotoma prezrl omejitvi odlično sodelovanje orkestra pod vodstvom g. Mitrovića, ki bi zaslužil pohvalo strokovnjaka. Glasbeno in pevsko spremljevanje je v mnogočem pripomoglo k efektu vzporeditve. I-us.

x Debit gč. Kovačičeve v »Jesenskih gosli«. V ponedeljek je naša drama vzporedila zadnjikrat v sezoni čustveni igrokaz ruskega dramatika I. Surgučeva »Jesenske gosli«, ki je o premieri in večkratnih reprizah dosegel čeden uspeh. Topot je namesto gč. Jelenčeve igrala vloga Vjeročke gč. M. Kovačičeva iz Ljubljane. Poznamo jo že iz »Hasanaginice«, kjer pa se njena igra ni mogla pokazati tako vsestransko in izrazito, da bi lahko izrekli svojo sodbo. Vloga Vjeročke je prav primerna za debit mlade začetnice, ki čuti v sebi voljo do resnega umetnostnega ustvarjanja na odru. Vjeročka nam kaže dvojne psihološke faz: v prvem dejanju je naivna institutka, v tretjem nageloma dozoreva v zrelo ženo, stanje, ki ga je v četrtem dejanju prilichno že dosegla. Prejšnja interpretanka gč. Jelenčeva je bila v prvi fazi dokaj šibka, nekoliko samostojnejšo se je kazala v tretjem dejanju. Gč. Kovačičeva pa je podala naivno Vjeročko prav zadovoljivo. Njena igra je bila intenzivno preživljena, naravna in mehka; simpatičen timbre njenega glasu in ubrane kretnje so mnogo pripomogle k efektu. Nekoliko manj samostojno se je gibala v tretjem dejanju, vendar pa je bila tudi tu naravna in dolga globoka. Mimo lahko sodimo, da gč. Kovačičeva ima pogoje za umetnostni razvoj na odru. — Ostale vloge so bile v glavnem na prejšnji višini. Gospa Bukšekova je s svojo fino, plastično in globoko igro ogrevala dejanje in dajala »Jesenskim goslim« ton in barvo intimne jesenske poezije. G. Bratina je bil prav tako v polnem elanu svoje bogate igre. G. Grom kot Baranovskij je bil v 2. dejanju nekoliko indisponiran ali nemara celo površen. — Tako so »Jesenske gosli« v prvih dneh spomladi doigrale. I-us.

Josip Ribičič: Kokoški rod. Mladim in starim v ponk in zabavo. Gorica 1924. — Izdala in založila Narodna knjigarna. To lično malo knjižico je spisal znani pisatelj mladinskih iger in urednik »Novega roda«, naš tržaški rojak Josip Ribičič. Knjižica obsega pet novelic: Naldoga, Umetnik, Gospa Krasnokrila, Kikiri in Kikeriki, Izkušnjavec, Izgubljeni dom, Kokot. Vse te novelice, ki jih odlikuje lep, gladko tekoči jezik, so zasoljene z jedko satiro, njih vsebina pa se odigrava v kokošjem življenju. — Navidezno v kokošjem življenju, zakaj takoj po prvih straneh bo bralec spoznal, da je ta kokoški rod pravzaprav človeški rod in da so boji in vse smučnogične strani Kukurikežev in Kikiri-kizev, naši boji in naši grehi, ki niso ušli pisateljevemu očesu in biču. Jedka satira daje knjižici vrednost, da jo bo tudi odrasli s pridom bral, radi pester vsebine pa jo bode tudi mladina pridno jemala v roke. Knjiga je na prodaj po vseh knjigarnah. Toplo jo priporočamo.

x Slovenska proletarska poezija (Mile Klopčič, »Plamteči okovi«). V dneh, ko je ruski komunizem stal na zenitu in je sipal svoje žgoče, premočrtne žarke na vse strani zemeljske kroglice, smo tudi Slovenci dobili poizkuse takozvane proletkultne (proletarske kulture). Pojavilo se je nekoliko mladih ljudi, ki so nekritično zametavali tradicionalno slovensko poezijo kot buržoasko robo, ki samo zaradi tega nič ne velja, ker ni proletarska. V blagopokojnem »Rdečem pilotu« je skušal takratni revolucionar (o temporal) Podbevšek tudi načelno razložiti pomen proletkulta v moderni poeziji. Tak pojava niso nič novega; spominimo se, da je bila svojčas na pr. katoliška kulturna struja iz istih psiholoških razlogov ekskluzivna, in če kateri pisatelj ni vsaj na koncu omenil Boga, je bil zavržen. Univerzalne struje so si zmeraj prizadevale, da si osvoje vsa kulturna področja in da jim vsilijo svojo tendenco. V Rusiji je proletarsko umetnost utemeljeval z vsemi pripomočki sodobne dialektike komisar za

prosveto Lunačarskij; pod pritiskom novega položaja so najmlajši stihotvorci kar trumoma prehajali v tabor komunistične propagande, zamenjujoč komunizem z umetnostjo. Tudi drugod je bilo tako, dasi v manjšem obsegu. Danes je — kakor izgleda — tudi tu premagano načelo, da tendenca dajaj umetnosti pomen in ceno, in da se umetniki dele v »aristokrate«, »buržuje« in »proletarce«, od katerih so samo slednji zadeli pravo pot. Nedvomno je, da umetnik ustvarja pod vplivom svojega časa in da daje času glavno obeležje njegove ekonomske strukture, vendar pa življenska odvisnost od aristokratskega, meščanskega ali proletarskega režima ni vzmet umetnikovega ustvarjanja, ekonomska tendenca časa ni istovetna s samo silo umetnostnega oblikovanja. Vsekakor pa so imeli vsi razredi svoje pesnike, kakor so imeli tudi svoje ideologe; že kot taki pa niso bili niti umetniki niti misleci. Umetniki so bili le v toliko, v kolikor so izražali občutljive estetične občutja in htenja, in misleci le v toliko, v kolikor so kot ljudje iskali resnico, spoznanje. — Pri nas se je na pr. katoliška tendenca v umetnosti, ki jo je zahteval kulturni fanatik Mahnič že zdavnaj preživela in današnji umetniki katoliške svetovne orientacije so sami nasprotniki zasužnjevanja umetnosti kulturni tendenci (glej I. Cankar »Obiski«, F. S. Finžgar). Tako se bo tudi preživela proletarsko - komunistična tendenca v umetnosti. Ni pa rečeno, da ne bo umetnostno mogoča na pr. socialna poezija, ki bo izražala nastojanje socialne dobe in ki bo zajemala snov iz proletarskega miljeja. Tudi industrija ima svojo estetiko, tudi beda eksploatacijskih slojev je lahko predmet poezije, kakor najde umetnik na pr. tudi v katoliškem krogu (cerkve itd.) obilo snovi za svoje umetnostno ustvarjanje. Gre le za razmerje, ki se v njem nahaja ustvarjajoči umetnik napram snovi. — Mile Klopčič, ki je pred nekaj dnevi izdal svoje poezije, je stare šole 18 let, kot komunist je zelo revolucionaren, borben in ekskluziven, tipičen eksponent razreda, ki se še ni izživel. Njegovi »Plamteči okovi« so posvečeni Leninu, prave jih tudi lenjinski duh. Klopčič je epigon Toneta Seliškarija (»Trbovljce«), oba pa sta hodila v šolo k nemškimi revolucionarnim pesnikom. Priznati je treba, da Klopčič ni brez pesniškega duha in da kaže v svoji poeziji poteze umetniške individualnosti, ki se utednejo razviti v izrazitejšo fiziognomijo. Vendar pa Klopčič ne dosega nedavno v evlu mladosti umrlega češkega socialnega pesnika Jiří Wolkerja. Tudi Wolker je revolucionar, tudi njemu je socialnost najsilnejši izraz ustvarjajoče pesniške volje. Toda Wolker je bil pregloboko položena pesniška natura, da bi se bil s takim entuzijazmom udinjal tendenci kakor Klopčič. Njegovi socialni motivi so pristna in naravna školska lupina, ki je vanjo položeno življenje (prava umetnost). O Klopčiču tega ni moči trditi. Pri njem je za sedaj še preveč lupine; sama živa pesniška sila pa še ni prišla do aдекватnega izraza. Nesporo pa je njegova revolucionarna pesniška zbirka navzlic vsej nezrelosti in gostobesednosti večji plus v naši poeziji kot na pr. medlo, osladno komponiranje rim v kaki »Pohojeni gredici«. Ignatus.

ZANIMIVOST V MARIBORSKEM GLEDALIŠČU.

V soboto 29. tega meseca gostuje v »PRODANI NEVESTI«

član zagrebške opere gosp. Križaj.

Orjuna.

Orjuna Studenci. Uradne ure tajništva vsak ponedeljek in vsako sredo od 7.—8. ure zvečer v Čitalnici Narodni dom. Sprejema se istotam tudi članarina za letošnje leto. — Zdravo! Tajnik.

Gospodarstvo.

VELIKA ZAJČEREJSKA RAZSTAVA V MARIBORU

se je vršila od 23. do 25. tm. na vrtu in v lokalih restavracije Halbwidl. Priredilo jo je Prvo zajčerejsko društvo za Slovenijo v Mariboru. Razstava je bila okusno aranjirana in zanimiva z narodno-gospodarskega stališča. Razstavljenih je bilo krog 20 čistokrvnih pasem domačih zajcev ki se pri nas največ goje. Društvo si prizadeva, da ustali nekatere dobre pasme. V to svrhu je imela služiti tudi razstava. Društvo namerava — v kolikor mu bodo to pripuščala gmočna sredstva — prirediti enake razstave tudi po drugih krajih. V mariborski razstavi so vzbujali posebno zanimanje tudi izloženi izdelki iz zajčjega krzna in usnja. Pozornost je vzbujal zlasti krasen damski kožuh iz 36 kož zajcev havanske pasme in snežnobelo predivo angorskih kuncev. Zanimivo je, kako raznovrstna je uporaba zajčjega krzna in usnja.

Razstava je brezdvomno mnogo pripomogla k razvoju te važne panoge našega narodnega gospodarstva.

—□—

Fran Wernig, okr. ekonom.

Vprašanje apna v živalskem organizmu.

Mnogo pišemo in govorimo v zadnjem času o pomanjkanju apna v krmi in o sredstvih, s katerimi bi bilo temu nedostaku odpravi. Ne bo mogoče toraj odveč, ako o tem vprašanju enkrat nekoliko temeljiteje in izčrpnije razpravljamo.

Brez dvoma rabi živalski organizem veliko množino apna in sicer za tvorbo kosti, za snovno izmenjavo, ki se v kosteh vrši tekom celega življenja, za tvorbo mleka, zobovja, dlake, volne, za tvorbo staničnih jederc (nucleus) itd. — Apno toraj ni samo potrebno za tvorbo kostnega staničja, ampak ravno tako potrebno za tvorbo mišičja ozir. mesa. — Največ apna v mišičju najdemo n. pr. v staničjah srea. Brez apna ni staničnega jedra s staničo, kakor tudi ne tvorbe novega staničja in ne prirasti na živi teži. Rast mladih živali je najhitrejša, zato rabijo le-te tudi največ apna za tvorbo mišičja in kosti.

Prof. Stutzer v Bonnu je ugotovil, da rabi krava 500 kg žive teže in z 10 l mleka dnevno najmanj 1 desetino kg apna. Ako je mlečnost večja, rabi žival toliko več rudninskih snovi. Breja krava iste teže rabi dnevno 1 osmino kg apna in mladi še rasti živini ter sesnim telečkom je potrebno dnevno za 100 kg žive teže 30 gr apna. Potreba rudninskih snovi pri pujskih pa je razmeroma še mnogo večja, ker se le-ti mnogo hitreje razvijajo.

Kako zadostimo potrebi po rudninskih snoveh, predvsem po apnu v živalskem organizmu? V prvi vrsti krijemo to potrebo s pokladanjem primerne klaje. Izkušnja je pokazala, da vsebuje krma, pridelana na zemlji, kateri smo pognojili s fosfatnimi gnojili: s Tomaževo žlindro, kostno moko in superfosfatom, mnogo več rudninskih snovi kot krma z negnojeno travnikov in njiv. Gnojimo toraj z žvedenimi umetnimi gnojili! — Mnogo apna in fosforove kisline se nahaja že od narave v vseh vrstah detelj, v dobrem senu in v zrnju stročnic ozir. v sočju. Mnogo fosforove kisline pa malo apna je najti v žitnem zrnju, v otrobi, nekaterih oljnatih tropinah itd. Posebno malo rudninskih snovi, apna in fosforne kisline pa se nahaja v vseh okopavinah (v krompirju, pesi itd.), v slami, plevah, kakor tudi v krmi iz močvirnatih travnikov. — Ni pa tudi vsako leto enaka množina rudninskih snovi v navedenih krmilih. Ako je vreme preveč suho, se rudnine ne morejo v zemlji zadosti raztopiti in jih vsled tega nedostaja za razvoj rastlin. Krma pridelana v suhih letinah vsebuje mnogokrat polovico manj rudninskih snovi kot v normalni dobi.

Če je toraj v krmi premalo rudninskih snovi, moramo skrbeti za njih nadomestitev, sicer zaostanejo živali v razvoju in pojavijo se razni bolezenski znaki kot lizavost, kostolomnica (osteoporose) in mehkokostnost (osteomala-

cia). Zadnja bolezen ki je istovetna z angloško boleznijo (rhachitis) pri človeku, se pojavlja predvsem pri teletih in pri pujskih. Na podlagi novjših znanstvenih raziskovanj se je dognalo, da mehkokostnosti ni toliko vzrok pomanjkanje apna kot pomanjkanje gotovih beljakovin in vitaminov v krmi. Pri tej bolezni bi toraj dodatek samega apna h krmi jedva koristil.

Bolezniški znaki lizavosti in kostolomnice so različni in malodane vsak kmetovalec je že imel priliko opazovati razvoj teh bolezni, četudi le v neznatnem obsegu. Živali ližejo zid, pijejo gnojnice, žvečijo cunje in mnogokrat ne marajo žreti niti boljše krmo. Polagoma začnejo hirati, koža postane trda, dlaka zmršena in mlada živina po daljšem hiranju šestokrat pogine. Kostolomnica je osobito opasna za dobre molznice in za breje krave, katerim mnogokrat kosti tako oslabijo, da se le-te ne samo zlomijo, ampak da žival pred porodom niti vstati ne more.

Ako je toraj krma slaba in se hočemo ogniti vsem tem bolezenskim pojavom, se moramo od svojih živali popolne užitke (mleko in sposobnost za delo) kakor tudi želimo zasigurati mladim živalim vse pogoje za neokrnjeni razvoj, moramo vsekako skrbeti, da pomanjkanju apna v krmi pridemo v okoliš dodatkom apnikovih soli v raznih čistih spojinah, v obliki štupe ozir. prahu.

V to svrhu prihajajo v poštev: klajno apno (fosforovo kislino apno), stolčena kreda ali razpadlo živo apno (oglikovo kislino apno) in najnovejša in najučinkovitejša sredstvo — apnikov klorid.

Najbolj se je dozda od merodajnih strani priporočalo klajno apno. Odrastlemu govedu je dati dnevno 1 žlico, mlademu govedu 1 žličico in svinje dobijo teži primerno količino klajnega apna. Poročila o uspehih in o delovanju klajnega apna so različna. V Nemčiji se je na podlagi tozadavnih poizkusov ugotovilo, da se klajno apno najbolj obnese v svrhu nadomestitve fosforove kisline, ki je ravnotako potrebna za razvoj organizma kot apno. Ako je v krmi že zadosti fosforove kisline n. pr. v žitu in v otrobi in manjka klaji samo apno, v Nemčiji ne pokladajo več toliko klajno apno kot stolčeno kreda, ugašeno živo apno ali apnikov klorid.

Dočim se klajnega apna prebavi približno v 1/4, je stolčena kreda le v toliko prebavljiva, kolikor je more raztopiti solna kislina v želodcu. Stolčena kreda ali ugašeno živo apno smemo dati živali šele par ur po krmiljenju, sicer bi znatno trpela prebava ostale krme.

Najlažje prebavljivo in najceneje je apno v obliki apnikovega klorida. Uporabnost te posebno lahko prebavljive vrste apna se je izsledilo šele v vojni dobi. Kakor pa je povzeto iz poročil iz Nemčije, obeta prekositi apnikov klorid vse druge oblike krmilnega apna v uporabnosti. Deluje navadno tudi ugodno na mlečnost in na plodovitost ter se uporablja z uspehom proti lizavosti in kostolomnici. Najbolje deluje apnikov klorid, ako se pomeša s kuhinjsko ozir. živinsko soljo ter se to zmes raztopi in se z njo poskropi klaja.

Zanimivo in potrebno bi bilo, ako bi se tudi pri nas napravili eksaktni poizkusi z omejenimi vrstami apnikovih spojin in da bi se gledé oblike dodatka apna h krmi ugotovile in določile točne smernice.

—□—

Slabo rejene krave.

Čudno nesoglasje se nam pokaže, če pregledujemo živino po naših hlevih in sejnih. Poleg lepih in dobro rejenih volov se vidijo po raznih naših krajih slabo rejene in vse bolj zanemarjene krave. Drugod tega ne opazujemo. Po vseh naprednih živinorejskih deželah se lahko prepričamo, da je vsa reja bolj enotna, da je dobra in skrbna in da ne zapostavljajo živinorejci ne krav, ne volov.

Ta pojav, ki ga nahajamo po naših krajih, da se namreč krave zapostavljajo, nam sledeče razodeva. Prvič nam kaže, da se naši gospodarji po teh krajih sploh premalo brigajo za kravjo rejo. In to je, tudi istina. Vsa reja se snče po teh krajih okrog volov in kar je z njimi v zvezi. Najboljše seno dobijo voli, do-

čim se morajo krave tudi s slamo zadovoljiti in sploh z vsem, kar se jim nameče. Če pomislimo, da se izrabljajo krave razen za molžo tudi še za plemo in da zahtevamo vsako leto po eno tele od njih, potem ni nič čudnega, če so v rasti tako zatrite in slabo razvite in če so tudi užitki od krav tako pomanjkljivi. Ni treba, da so živali tako zapostavljene in manj vredne za užitek! Ako naj dajejo krave dober užitek, potem ne smejo trpeti nobenega pomanjkanja napram volom ali pa zaradi volov, ampak nasprotno. Krave potrebujejo dobre in skrbne reje, da ne pešajo v mlečnosti in plemenski sposobnosti.

V drugo nam pa ta pojav kaže, koliko več bi se dalo za napredek naše živinoreje storiti — in to iz lastnih moči — ako bi se po teh krajih poprijeli kravjereje s tisto skrbnostjo, kakor se držimo reje volov. Če vzrejamo tako lepo živino, kakor so dolenski voli, ki jih vidimo po naših sejmovih, potem bi lahko vzrejali tudi tako lepe plemenske krave in bike. Treba le, da bi se za to zavzeli in da bi se s tistim zanimanjem lotili kravjereje, kakor se danes držimo reje volov. Obilnejši pridelek krme, ki bi bil v to potreben, se lahko doseže in boljše rejene krave bi hvaležno vračale vso to krmo na le z večjo hvaležnostjo, ampak tudi z večjo svojo vrednostjo in z boljšim zarodom. Vsa živinoreja bi bila več vredna. Tako se pa zaradi zapostavljanja krav in bikoreje ne moremo prav gani z mesta. Za uspešen napredek nam manjka te zdrave podlage, manjka dobrih in prav rejenih plemenskih krav in bikov!

Dvignimo tudi to rejo, da pridemo do potrebnih uspehov pri naši živinoreji!

R.

—□—

Nazadovanje naše živinoreje.

Po statističnih podatkih kmetijskega ministristva je bilo stanje konjereje v posameznih pokrajinah nastopno:

	Konj
Severna Srbija	75.235
Južna Srbija	79.134
Hrvatska	337.557
Bosna	178.546
Vojvodina	280.220
Slovenija	49.748
Dalmacija	23.583
Črna gora	9.916
Skupaj	1.033.939

Konjereja izkazuje napram prejšnjemu letu komaj viden napredek, v Srbiji pa celo nazadovanje za 2010 glav. Še bolj neugodna je statistika glede govedoreje. Tozadavni podatki so nastopni:

	1923	1912
Severna Srbija	732.091	1.050.514
Južna Srbija	560.077	1.106.541
Bosna	1.106.669	1.140.122
Vojvodina	283.998	371.182
Slovenija	348.259	478.115
Dalmacija	85.372	51.029
Črnagora	58.797	79.754

Podatki iz Hrvatske še niso na razpolago, pa gotovo tudi ne bodo ugodnejši. Razvidno pa je jasno, da nam še mnogo manjka do predvojne stanja.

Zlasti pa nazaduje prešičereja, kar dokazujejo nastopni statistični podatki. V l. 1920. je bilo v državi okrog 4.489.000 svinj, l. 1921. 3 milijone 283.000, l. 1922. 2.902.000, a leta 1923. 2.577.000. Od l. 1920. do lani je število svinj v naši državi padlo skoro za polovico.

Poleg močnega nazadovanja naše govedoreje in prešičereje pa izkazuje tudi perutninarstvo znaten padec, kar pripisujejo predvsem malenkostni porabi domačih konzumentov, kakor tudi slabim izvoznim možnostim. Po podatkih kmetijskega ministristva izkazuje perutninarstvo v posameznih pokrajinah nastopne številke.

	1921	1922	1923
Srbija	3.987.576	3.317.362	3.271.217
Južna Srbija	755.269	1.018.080	1.005.383
Hrvatska	3.786.317	3.673.831	3.544.746
Bosna	1.588.820	1.246.922	1.209.503
Vojvodina	3.768.672	2.830.290	2.701.823
Slovenija	1.355.822	816.406	805.569
Dalmacija	180.138	568.292	528.658
Črnagora	82.773	112.658	86.771

Ravno tako ne izkazuje tudi kozjereja nobenih ugodnih uspehov. O razvoju naše kozjereje govore nastopne številke. Koz je bilo l. 1919. 1.200.296, 1920. 2.448.000, 1921. 1 milijon 346.649, 1922. 1.728.408, 1923. 1.681.219.

Vzroki nazadovanja naše živinoreje so različni, v glavnem seveda splošni gospodarski položaj.

—□—

TRŽNE CENE.

Tržne cene v Mariboru 28. marca. — Mleko 3,50 D, smetana 12 D, surovo maslo 1 kg 44—48 D, kuhano 50—60 D, jajca 1 komad 1,25 D, motovilec kup 1 D, regrat 1 D, ohrovt glava 25 para, petor-žil šop 25 para, korenje komad 25 para, fižol 1 l 14—5 D, krompir kupček 1 D, repa komad 0,50—0,75 D, rdeča pesa 0,25—0,50 D, kisl zelje 1 kila 2,50 D, kisl repa 1 kila 2 D.

Mariborski živalski sejem 24. tm. Dogon: 6 konj, 9 bikov, 158 volov, 394 krav in 3 teleta, skupaj 500 komadov. Cene za kg žive teže: voli debeli 12,75 do 15 D, poldebili 10 do 12, plemenski 9 do 10, bikji za klanje 9 do 12, krave klavne debele 12 do 12,50, plemenske 10,50 do 11,75, za klobase 8 do 10, molzne 10 do 2,75, breje 10 do 2,50, mlada živina 11,75 do 12 D. Meso: volovsko I. 25 do 27 D, II. 23 do 24, bikov, krav in telic 19 do 20, telečje I. 30, II. 26, svinjsko 33 do 40 D. Sejem je bil precej dober in številno obiskan. Prodanih je bilo 176 komadov, od tega 15 za Italijo.

Zagrebski trg s kožami (21. tm.) Cene vsem kozam, izveniši telečjim, so oslabele. Dosegle so se nastopne cene: lahke kože 17,5, srednje 18,5, težke 19,5, telečje 38 Din za kg. Kupčija z usnjem je v polnem zastoju. Notirajo: kravji (vache) kruponi težki 98 do 100, srednji 95 do 96, lažji 90 do 92, črni likanec (blank) 73 do 75, kravje usnje rujav 106 do 110, črno 104 do 108, goveji boks I. 22, II. 20, bokskalf I. 30 do 32, II. 28 do 30, III. 26 do 28 D.

Lesni trg (21. tm.) Cene so kolikor toliko stalne. Zadnji skok dinarja ni pravi nič uplival na popustitev cen. Zanimanje za jugoslovanski les je precejšnje. Kot novi kupec nastopa Českoslovaška, ki kupuje slavonsko hrastovino za industrijo pohištva. Zadnje slabo stanje in kolebanje francoskega franka je precej onemogočalo kupčije s Francijo. Precejšnji nakupi se obetajo s strani Italije in Grčije. V Sloveniji sami ni zaenkrat posebne kupčije. V Slavoniji so bile zadnje dni nastopne cene: hrastovi hlodi 1800—3500, fino hrastovo blago 3200—4200, preko 5 cm 2500—3100; francoske dožice, 1000 komadov 15 tisoč do 22 tisoč; bukovi hlodi I. 300—400; bukovi frizi 750—900; javorovi hlodi I. 700—800; jasenov hlodi I. 700—900; brestovi hlodi I. 500—650; brzojavni drogi, jelovi 50—80; železniški pragi, hrastovi 40—150; bukovi 30—50; drva za kurjavo, bukova 2400—3000; mešana 2400—2700; oglje, vagon 9500 do 10.000 Din.

Brzojavna poročila

RUMUNSKÉ TEŽAVE V BESA-RABIJI.

MOSKVA, 25. marca. (Wolff). Po vesteh ruske brzojavne agenture iz Ukrajine poročajo številni begunci iz Besarabije, da so rumunska oblastva vsled protestnega gibanja besarabskega prebivalstva na obeh straneh Dnjepra zelo vznemirjena. Čete iz Volnije in Transilvanije so bile premeščene v Besarabijo. Izdajanje ruskih meševanskih listov je prepovedano. Iz Kišinjeva se poroča, da je bila namera sovjetske vlade, da se predlaga na dunajski konferenci ljudsko glasovanje glede pripadnosti Besarabije, od ruskega dela prebivalstva viharno pozdravljena.

Film.

I. Mariborski bioskop predstavlja še danes v sredo »Konflikt ali hiša strahu in groze«, v glavni vlogi že dobro poznana ameriška umetnica in krasotica Priscila Dean. Film je prvovrsten in se vrši v 7 napetih dejanjih.

I. Mariborski bioskop predvaja v četrtek, petek, soboto in nedeljo krasno dramo v 6 dejanjih: »Boheme«, po istoimenski operi, Boheme, prvovrsten film, presega v režiji in scenah opero, ki je znana celemu svetu in povsod zelo priljubljena. Film Boheme je pretresljive vsebine in sodelujejo v njem prvovrstni igralci, med katerimi je posebno omeniti krasotico Mario Jacobini.

Pozor pred ponarejenimi taksnimi znamkami (kolki).

Kr. okr. fin. ravnateljstvo v Mariboru nas naproša, da objavimo:

Od približno srede meseca februarja 1924 so se pričeli pojavljati v prometu ponarejene takse znamke (kolki) po 10 Din.

Da bode prebivalstvo točno podučeno, kako se razlikuje pravilna desetdinarska taksa znamka od ponarejene, se navedejo te razlike kakor sledi:

Originalna taksa znamka je jasno vijoličaste barve, a ponarejena je zamazana in blede vijoličasta; na pravilni znamki so črte jasno izražene in vdolbljena polja jasno bela, dočim so na falsifikatih črte nejasno izražene in vdolbljena polja zamazana ter jih je jedva zaznati; dalje imajo širše okraske okoli križa na prvem polju državnega grba na originalu vsak po dva jasna pretrga (preloma), dočim so na falsifikatih v obliki loka kakor črka »C«; na izvirni znamki je tretje polje grba, kjer so mesec in tri zvezde, izčrtano z vodoravnimi (horizontalnimi) vzporednimi črtami, med katerimi se jasno vidi celotna polja v obliki črt, dočim je pri falsifikatih to polje docela izbarvano razin meseca in treh zvezd; gornja okvirna vijoličasta črta originalne takse znamke je bolj polna in debelejša, a pri ponarejeni je ožja in tanjša; pri originalnem kolku so vse črte debelejšše; celoten klise ponarejene znamke je daljši za en milimeter od kliseja originalne, a za en milimeter širši in naposled je papir ponarejenih kolcev očividno tanjši in slabši od papirja originalnega kolka.

V splošnem se lahko reče, da je ponaredba deset dinarske takse znamke slaba uspeha, prevara nepoučenega pa je vsekakor mogoča.

Dalje so se pričele pojavljati v prometu bajte — ravnateljstvo nima doslej v tem pogledu še točnih podatkov — tudi ponarejene petdinarske takse znamke. Glede teh ponaredb nima ravnateljstvo na razpolago še strokovnega mnenja uprave državnih monopolov. Da se pa bode vedelo ravnati prebivalstvo v danem položaju tudi glede te vrste ponaredb, se natejejo vsaj bistvene razlike pravih petdinarskih taksnih znamk od ponarejenih in sicer:

Splošen vtis ponaredb je, da so bolj zamazane in temne, kakor originalne takse znamke; nadpis: »taksna marka« v latinici in cirilici je na pravilni znamki dobro čitljiv, na ponarejeni pa zamazan ter težko čitljiv, odnosno deloma celo nečitljiv; isto velja glede označbe »dine« v spodnjem delu znamke; celoten klise ponarejene znamke je daljši za en milimeter kakor klise originalne in naposled je papir ponarejenih znamk očividno tanjši in slabši od papirja originalnih znamk.

V ostalem pa je ta ponaredba v splošnem dobro uspeha, razločevanje od pravih kolcev zahteva že večjo pazljivost ter je potemtakem tudi prevara s te vrste ponaredbami lahko mogoča.

Kar tiče časopisnih vesti, ki so bile objavljene doslej o predmetu, se opomni, da so te vesti deloma netočne, deloma pa tudi zelo pretirane. Kar velja zlasti glede količine dosedaj v promet spravjenih ponaredb. Na osnovi zanesljivih podatkov, ki so ravnateljstvu na razpolago, je ugotovljeno, da ni bilo vporabljenih od desetdinarskih ponaredb niti 100 komadov. Da ni zavzela stvar večjega obsega, se je preprečilo s tem, da je izvedla tuk. direkcija prišpedijski tvrdki »Grom« v Mariboru, kjer so se pojavili prvi falsifikati, takoj isti dan hišno preiskavo, pri kateri je bilo zaplenjenih po finančnih kontrolah 45 desetdinarskih falsifikatov. Finančna kontrola je izvršila takoj pri vseh pooblaščenih razpečevalcih taksnih vrednostnic natančne revizije in so se vršile dalje obsežne preiskave po ravnateljstvu in policijskem komisariatu v Mariboru, ki so dovedle do popolnega uspeha.

Kakor že omenjeno, nima ravnateljstvo glede petdinarskih ponaredb zanesljivih podatkov, a po dosedanjih ugotovitvah se lahko trdi, da se ni spravilo

od te vrste ponaredb v promet niti toliko komadov kakor od desetdinarskih.

Za vznemirjenje prebivalstva za enkrat torej ni absolutno nobenega povoda in tudi ni vzroka, da bi odklanjalo prebivalstvo nakup desetdinarskih in petdinarskih kolcev od pooblaščenih razpečevalcev kolcev. Obstoj pa se nevarnost, da se bodo pojavljale v danih razmerah nove ponaredb taksnih znamk vkljub temu, da so v predmetnem slučaju znani vsaj glavni krivci in deloma tudi pod ključem in da je policijski komisariat v Mariboru ugotovil celo tiskarno v Gradcu, kjer so se tiskali dosedanjí falsifikati.

Da se obvaruje potemtakem prebivalstvo gmočne in moralne škode, tudi v bodoče naj kupuje takse znamke (kolke) edino le pri pooblaščenih prodajalcih kolcev, v trafikah, ki so zavezani dobavljati kolkovni material izključno le pri davčnih uradih in podvrženi strogim revizijam in odredbam, tako, da je vsaka zloraba izključena.

Sumljivi elementi, o katerih bi se zoznalo, da razpečavajo kolke, naj se natančno, najbližjemu oddelku finančne kontrole, policiji ali orožniški postaji v svrhu aretacije. To je dolžnost vsakega posameznika in sicer ne samo v državnem interesu, ampak v še večji meri v interesu svojega bližnjika, ki zabrede vsled nakupa takih ponaredb čisto po nevednosti v največje nepravilike, ker se kaznuje poraba ponarejenih kolcev razun z denarno globo v iznosu petdesetkrat toliko, na kolikor se glase kolki, tudi še s zaporom radi goljufije in je vsako znižanje denarne globe milostnim potom izključeno. Samo če se bode ravnalo prebivalstvo po predstojajočih navodilih, odklonilo brezumno nakup kolcev od privatnih zlasti neznanh oseb in podpiralo na ta način s samopomočjo državne oblasti, je trajen uspeh zasiguran. Če se bo prebivalstvo ravnalo natančno po zgorajšnjih navodilih, brezvestni razpečevalci takih ponaredb za svoje pogubno delovanje ne bodo našli pripravnega terena vsaj v Sloveniji ne.

Izpred sodišča.

Maribor, 21. marca.

Mlad uzmovč.

17letni Ivan Bergles v Spodnjem Radvanju, je bil v času od 1. marca 1922 do Božiča 1923 nastavljen pri trgovcu Janu Prejaku v Mariboru kot trgovski vajenec. Okoli Božiča 1923 je ukradel svojemu učnemu gospodarju 4 svilnate glavne rute, 6 moških sraja in dva ženska predsednika v skupni vrednosti 5200 K. Bergles, ki tatvino prizna, je bil pred okrožnim sodiščem obsojen radi hudočinstva tatvine na 1 teden težke ječe.

»Pasažirja« pretepel.

Dne 30. decembra 1923 sta se vozila s posestnikom Stefanom Matuša v Velikih Dolencih, okraj Murska Sobota, Ivan Nemeš iz Budine in njegova priležnica. Bili so vsi več ali manj pijani. V bližini hiše Mihaela Lekča v Šalovcih je Nemeševa priležnica padla raz voz. Ker je Nemeš svojo priležnico hotel dati spel na voz, je skočil k njemu Matuša in ga udaril s palico tako po glavi, da je padel. Matuš je bil pred okrožnim sodiščem obtožen radi hudočinstva težke telesne poškodbe. Ker pa se je izkazalo, da je

poškodba bila združena z motenjem poklica in zdravja za manj kot 20 dni, ga je sodišče obsodilo samo radi lahke telesne poškodbe in sicer na 300 Din. denarne globe.

Surov sin.

Dne 24. januarja je prišel 43letni posestnik Alojz Pertoci v Petajncih, okraj Murska Sobota, na dom svojega očeta Jožefa Pertoci v Bakovcih. Tam je stavlil očeta na odgovor, zakaj svoja sina Petra in Stefana obdolžuje tatvine zrnja. Prišlo je do prekanja. Konečno je razburjeni sin, rekoč: »Sedaj bom jaz birov,« sunil očeta s tako silo v peč, da se je ista zdrobila, nato pa ga je še udaril ponovno s pestjo po glavi. Okrožno sodišče je obsodilo surovega sina radi hudočinstva težke telesne poškodbe na 3 tedne ječe.

Župana je žalil.

Dne 15. januarja je prišel župan občine Rihtarovi Jakob Križanič k posestniku Jakobu Bratkoviču v Turjancih popisovat njegovo živino. Pri tej priliki je Bratkovič razžalil župana z besedami: »Pfu! te bodi, odstrani se iz našega dvorišča, ti si d... pa ne rihtar, ker ne navoziš ceste.« Bratkovič, ki deloma žalitev prizna, je bil obsojen radi pregreška po § 104 srb. k. z. na 100 Din. denarne kazni.

Socijalna politika.

SOCIALNA ZAŠČITA NA FRAN. COSKEM.

Francoska je pred kratkim dobila nov socijalni zakon, o katerem se z gotovostjo lahko reče, da je najpopolnejši na svetu. To je zakon »o korakih proti soprogoni, kateri zamenjuje svoje žene. Znano je, koliko trpi Francoska na depopulaciji. Izumiranje prebivalcev je postala nacionalna karakteristika Francoske. Francoski narod je v resnici v nevarnosti, da po par desetletjih popolnoma zgine z zemeljskega površja. Ta položaj je očividno napravil veliko skrb vsem onim Francozom, in na prvem mestu merodajnim faktorjem, katerim leži na srcu dobrobit in interes njihovega naroda. Zato so izdali zakon o zaščiti rodbine. Sličen zakonov je tudi v drugih državah dovolj, a ta francoski je gotovo najbolj popoln ter odgovarja svojemu namenu. Da v kratkem pogledamo vsebino zakona, ker takšne stvari so lahko marsikateremu koristne. Da je zakon učinkovit, mora biti strog. S tem se ta zakon ravno odlikuje ter ni niti najmanj nepravilčen. On predpisuje kazni enega leta zapore in globe od 2—5000 frankov za vsakega moža ali ženo, kateri brez razloga ali pred ločitvijo zakona napustijo svoje otroke, odnosno moža ali ženo. Rok, kateri se računa za prestop zakona, je 3 mesece. Oče odnosno mati z gubitom pravice očetovstva, odnosno materinstva. Otrokom se določi varuh ali pa se izroči družstvu za zaščito otrok. Zakon pa se ni omejil samo na otroke, temveč tudi na »bližnjo rodbino« odnosno: očeta, mater brate in sestre, kateri niso v stanju, da se sami vzdržujejo. Tudi tu kaznuje zakon one, kateri so dolžni, da skrbijo za njih vzdrževanje, z isto kaznijo kot v prvem slučaju. Ako je kdo že drugič kaznovan, odredi zakon mi-

nimalno kazni 10 let robitve. Ako pa kdo v tretjič greši, se kaznuje z dosmrtno robitvijo. Pred takšnim drakonskim zakonom si bodo očetje in matere dvakrat, trikrat premislili, predno se odločijo za fatalen korak, kateri je večkrat samo rezultat nepremišljenosti in kaprice. Dasi je v hudo dekadenco zašel današnji svet, vendar je še nekaj pametnih glav. Ako bo kdo zanemarjal svoje roditeljske dolžnosti, ga bo pa zakon nagljal do tega, da jih bo izvrševal. Ker napuščanje otrok od strani starišev ni samo greh — ampak tudi zločin.

VEČER BRANKA RADIČEVIČA

bo v soboto 5. aprila

v »NARODNEM DOMU«.

Celjske vesti.

Osebnost. Ivo Metlika, upravitelj Invalidskega doma v Celju je premeščen v isti lastnosti na zavod za slepce v Kočevju. Vsled svoje koncilijantnosti in prijetne družabnosti je bil priljubljen pri invalidih in v širši javnosti.

Šesta carinska konferenca v Celju se vrši v četrtek 27. tm. ob 20. uri v prostorih Javne skladiščne in prevozne družbe.

Akademsko pevsko društvo »Balkane« v Zagrebu priredi 30. tm. koncert v Celju.

Nočno lekarniško službo opravlja ta teden v Celju lekarna »pri Križu« na Cankarjevi cesti.

Nova obrt v Celju. V Prešernovi ulici je otvorila posebna družba brusarsko obrt z električnim obratom. Neka družba se poteguje za koncesijo za avtomobilizacijo v Miklošičevi ulici, čemur pa nasprotuje javnost iz higienskih, varnostnih in tudi narodnih ozirov.

Sokolsko društvo v Celju priredi v soboto, dne 29. tm. javno predavanje. Predava prof. Jos. Jeras iz Ljubljane o »Umiku čez Albanijo 1. 1915«.

Elektrifikacija mesta Celje. Delo pri razširjenju omrežja lepo napreduje. Dravska divizijska oblast je z izredno naklonjenostjo pospešila dovoljenje vojnega ministrstva, da se sme zgraditi hišica za transformator na dvorišču gosposnice kralja Petra in ne na Dečkovem trgu, kar bi kazilo ves ta lepi mestni prostor.

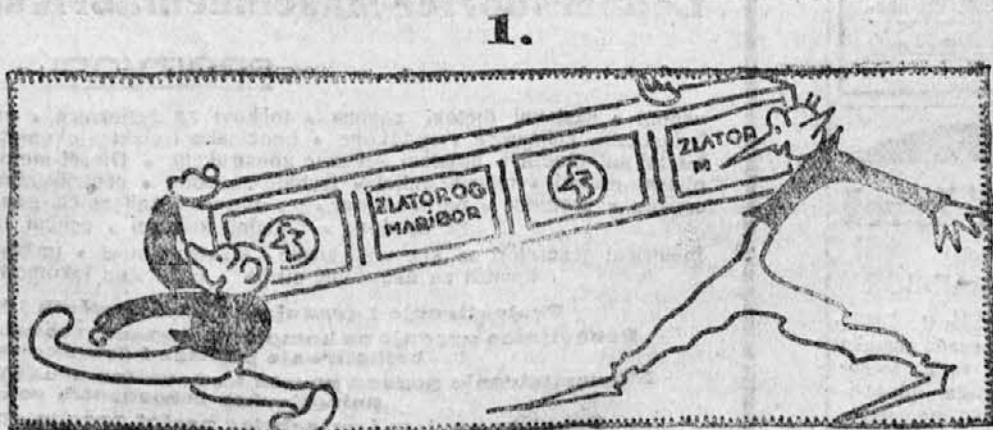
Važnost velesejmov.

Cilji velesejmov so različni, treba pa jih je motriti posebej s stališča posameznih trgovcev, a posebej s stališča nacionalne ekonomije v splošnem.

Razstavljen blago stoji na ogled vsakemu, kdor pride posetiti velesejme, pa če tudi samo majhen del posetnikov prihaja z namero sklepanja kupcij, za samo dejstvo, da je toliko oseb razgledalo blago, je za razstavljalce izvrstna reklama in to tako vrednosti, da so nedvomno že s tem pokriti stroški udeležbe na velesejmu. Reklama je namreč bazirana na premisah čisto psihološkega značaja, ter mnogokrat trenutni utisek katke tovariške znamke na maso več velja, kakor pa slučajno zaključena kupcija. Industriji morajo priti na čisto s dejstvom, da danes ni mogoče takoj žeti uspehov lastne reklame in morajo vedeti, da pogosto v tak posel investirani kapital v splošnem ne prinaša direktne koristi. Taka reklama je potrebna za dviganje prestiža industrije pojedine nacije, s tem pa prinaša tudi industrijalcem direktno korist.

Tipični primer v tem pogledu nam daje Nemčija s svojo industrijo, ki si je znala z sličnimi sredstvi osvojiti svet. V našem slučaju seveda ne gre za osvojitve sveta, ampak za osvojitve naše lastne domovine. Radi tega je sveta dolžnost naših trgovcev in obrtnikov, da doprinejo svoj kamen k zidanju velikanske zgradbe ekonomskega razvoja domovine s tem, da se udeležijo kot razstavljalci IV. Ljubljanskega vzorčnega velesejma ki se bo vršil letos od 15. do 25. avgusta.

Preiskujoč z ekonomskimi kriteriji zgodovino in razvoj posameznih narodov pridemo do zaključka, da je njegova moč in sila ozko zvezana z njegovo eko-

Po časnikih povsod se bere,
da »ZLATOROG« zamorca pere —
ko brata Čuk sta to seznama,
po milo koj sta se podala.

nomsko prosperiteto. Ta prosperiteta pa ne zavisi samo od naravnega bogastva dežele, ampak od razumnega koordiniranja produktov industrije ter od njihovega nepretrganega udeleževanja v mednarodni trgovini. Tendence vsake države je emancipiranje od penetracije inozemske trgovine in industrije. Da se more doseči ta idealni cilj, ne zadošča samo primordno bogastvo tal, bogastvo na surovinah, izobilje delavnih moči in inicijativa; treba je tudi producirati dobro roboto, ter jo, kar je tudi zelo važno, treba znati placirati.

Naše pokrajine so v povojni dobi uspeli, da so takorekoč iz nič ustvarile mnogobrojne industrije. In zopet ni dovolj samo producirati, ampak je potrebno, da se ve, kaj si je mogoče nabavljati doma, treba je konsumente naučiti, da kupujejo svoje potrebščine domačega izvora, končno je treba pomesti s predsojdi, da je tuje blago boljše kvalitete kot pa domače. Seveda pri isti ceni. Vseled tega je potrebno, da se interesom mudi prilika, da od časa do časa vidijo razvoj domače industrije in obrti. To priliko mudi vsem IV. Ljubljanski vzorčni velebojem, ki je ena od najuspešnejših, a obenem tudi najcenejših reklam za vsako industrijo in obrt. Posebno pa to velja za novejšo povojno firmo in nove artikole, ki se preko institucije velebojev s pridom afirmirajo.

Razno.

r Strašen spomin. Položaj »Morte Homme« (mrtev človek) je s francoske fronte dobro znan vsem, ki so zasledovali komunikacije v teku zadnje vojne. Okoli njega so se pogosto vodile strahovite bitke in je bil sedaj v nemškili, potem zopet v francoskih rokah in obratno. Francozi so pred kratkim pričeli s kopanjem in čiščenjem tega kraja, da bi se zemlja zopet lahko začela obdelovati. Pri tej priliki so prišli delavci do neke kaverne, ki je bila z zemljo popolnoma zasuta. Ko so odkopali zemljo pri vходу, so videli v kaverni polno mrtvih nemških vojakov, ki so sedeli v polni opremi. Bili so od plinov zastrupljeni in nobeden ni razpadel. Vsi so izgledali kot bi bili še živi ter se jih je moglo identificirati. Ta prizor, spomin nečloveškega krvopredelja, je bil filmsko posnet, da se bo lahko potomcem pokazalo, do kakšnih mej je šla surovost njihovih prednikov v medsebojnem klanju.

Zanimivosti.

DIKTATOR IN NJEGOVA LJUBICA.

Nemogoče je raztolmačiti zadnje politične dogodke v Španiji nitj razumeti tamkajšnji čudni položaj pod diktatorjem Primo de Rivera, ako ne pojasnimo

neke jako zanimive afere, ki se je dogodila te dni v Madridu. Epizoda nas spominja na pikantnije iz romanov XVI. stoletja, a nekoliko celo na špansko inkvizicijo. Pred kratkim je policija sprejela tožbo proti neki dami, katere je bila redno navzoča pri sestankih nekega tajnega zabavaljšča. Ta dama je jako lepa in taint njenega lica je žel slavo po celem Madridu. Tožbo je vložil sin nekega gosпода, ki je imel intimne razmere z damo, a namen tožbe je bil, da reši čast očeta. Ko je policija vdrla v tajno zabavaljšče, da bi aretirala damo, katero so imenovali »Caoba«, je sprejela policijo jako nesramno in se izrazila, da jo bo prijavila diktatorju Primo de Riveri. Ko je govorila o Primo de Riveri, je uporabljala neko intimo, familiarno ime, kar je bil znak, da je z diktatorjem v jako intimnem razmerju. A policija se ni ustrašila, temveč jo je aretirala. Ravnotako tudi sodnik ni poznal milosti napram tej prostitutki. Ko je njen »prijatelj« zvedel, da je sin damo javil policiji, je povzel vse korake, da jo oprosti. Ti koraki so šli celo do generala Rivera, kjer je seveda bil uspeh dosežen. Caoba je bila izpuščena in poletela je s naročje svojih oboževalcev. Medtem pa se je začelo o aferi govoriti vedno več in več, in škandal je bil tu. Ker časopisi radi cenzure niso smeli o stvari pisati, je neki madridski list pač natanko opisal to afero, a tako, kakor če bi se bila zgodila kje na Bolgarskem in ne v Madridu. Prete-

klo je nekaj tednov. Afera je poslala jako popularna, da so jo začeli celo »opevati«. Pesem je govorila o generalu diktatorju in o gospodični iz sumljivega sveta. Ko je pa stvar dosegla vrhunec, je poklical Primo de Rivera častnike ter jim dal to izjavo: »Pred nekaj dnevi je prišel k meni moj prijatelj ter mi povedal, da je bila neka oseba aretirana brez povoda. Podal mi je razloge, katere sem izročil sodniku in on je damo izpustil. Kasneje sem pa slišal, da se sodnik hvali, da je imel moje priporočilo za to damo. Zato sem zaukazal, da se začne preiskava proti sodniku.« — Kratko in jasno, fašistovsko in diktatorsko. Ta izjava, dana častnikom, je vzbudila nov škandal. Predsednik vrhovnega sodišča je protestiral — in Primo de Rivera ga je zato upokojil. Protestiral je literarni krožek »Ateneo«, in — Primo de Rivera ga je dal razpustiti. Protestiral je tudi največji literat Miquel da Unamuna, in — Primo de Rivera ga je suspendiral od profesorije službe, ga dal zapreti in deportirati. Sedaj je škandal dosegel vrhunec. Primo de Rivera gre naprej! Kako daleč? Na to vprašanje je dal Primo de Rivera drugo izjavo, ki pravi: »Jaz bom vedno tako delal, ker se ponašam, da sem bil napram ženam vedno ljubezniv.« Vesta o teh škandalih kurzira po celi Evropi in o njih govorijo vsi svetovni časopisi. Mogoče bo deportirani Unamuno to izkoristil in napravil lepo književno delo o diktatorju Riveri in čarobni zapeljivki Caobi.

Mala oznanila.

Stoj!

in kupi knjigo »BABLONSKA UGANKA«. Dobi se v vseh knjigarnah. 612

Gospodična iz boljše rodbine se sprejme 1½ letnemu otroku. Znanje slovenskega in nemškega jezika potrebno. Reflektantinja naj se osebno predstavi v obratu Videmšek, Trubarjeva ulica št. 2. 652 2—1

Privatni in državni nameštenci v Mariboru išče več spretnih in kvalificiranih potnikov. Ponudbe z referencami na upravo lista pod »Sigurna bodočnost«. 655 3—1

Učenka iz boljše hiše slovenskega in nemškega jezika zmožna se sprejme z začetno plačo v veletrgovini H. J. Turad, Aleksandrova cesta št. 7. 623 2—2

Prazno sobo z uporabo kuhinje išče poročen par brez otrok. Ponudbe pod »Dobro plačilo 645« na upravnishvo »Tabora«. 645 3—1

Uradni list, kompletni letniki 1921, 1922 in 1923 na prodaj. Naslov v upravi. 3—1

Njlva v Radvanju takoj na prodaj. Vprašati Kaube, Zerkovci št. 1. 654 2—1

Objava licitacije. Carinarnica Mariborska obvešča cenjenemu občinstvu, da se vrši dne 28. in 29. marca 1924 ob 9. uri v njenih magacinih javna prodaja razne robe. Natančnejša pojasnila so razvidna na vratih carinarnice. — Carinarnica Maribor. 653

Moderno in higijensko urejeni britski salon Fr. Novak, Aleksandrova cesta 22, se cenj. občinstvu priporoča, prvovrstna postrežba, gg. gostom in abonentom na razpolago predalnik za lastno brivno orodje. Uradnikom in poduradnikom v predplačilu popust. 2622 50-37

Dežne ponjave za vozeve in konje, gamaše, nahrbtnike, polne kovečke in torbice, **gonilne jermene** v vseh širinah i. t. d. priporoča Ivan Kravos, Aleksandrova c. 13, Slomškov trg 6. 346

Trgovska hiša v Mariboru na zelo ugodnem prostoru na prodaj. Pojasnila pri upravitelju A. Skasa, Maribor, Krekova ulica 15, in pri lastniku Robert Stöhr, St. Pölten, Schießstattpromenade 3, Österreich. 212 10—9

Obleka, nova in nekaj dobro ohranjena, ugodno na prodaj. Poizva se od 11.—13. ure Krekova ulica 8, II. nadst. vrata 9, 619 3—3

Zamenja se lepo stanovanje (5 sob, kuhinja, kopalnica in predsoba ter ostale pritlikline) v sredini mesta tik Glavnega trga za vsaj enako veliko v bližini parka, z vsaj nekaj vrta. Ponudbe pod »Zamena« na upravo »Tabora«. 10—8

POZOR SVINJEREJCI!

Suho sadje, kot svinjska reja po jako ugodni ceni kg Din 1.25 se v vsaki količini proda. Dobi se v pisarni »Promesa« Plinarska ulica št. 17, Maribor. 611 5—3

Perilo

Dokazano je, da so najboljše srajce, v največji izbiri in najsolidnejših cenah od Din 60 do 350 samo v novi trgovini

B. Veselinović & Ko. Maribor, Gosposka ulica 26

Moda zastopana

128

Edino le električni BRZOVAR

POTAPLJALNIK

HEUREKA

dasta v momentu vrelo vročo ali mlačno vodo. Dobivajo se pri lastniku M. Nerat, Slovenska ul. 12 kjer se vidijo tudi vsi aparati v funkciji. 20—11 356

Urška, al' že veš

da je dobil **A. VICEL, MARIBOR** Glavni trg št. 5

emailirano težko posodo znamke »Goliath« in lažje vrste, češko-slovaškega proizvoda, pločevinasto in lito posodo, percelaasto, kameninasto in stekleno roboto najboljše vrste. Vse kupuje pri njem; zato hiti, da ne zamudiš. 40—4

Klobuke, čepice

najnovije oblike od 30 D naprej ter perilo, samoveznice, čevlje, dežne plašče itd. po najsolidnejših cenah nudi

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg št. 2. 103

Trgovina z manufakturnim in tekstilnim blagom

VILIM PICK, MARIBOR

Tel. 334 Aleksandrova cesta 26 Tel. 334

Centrala: Zagreb, Duga ulica 6

nudja vso blago po zelo znižanih cenah. Velika izbira svilenih robcev po najnižjih cenah.

Na debelo! 208

BEOGRAD

POENKAREOVA ULICA BR. 10 TELEFON 23-90

Brzjavlj: GANZ

JUGOSLAVENSKO

GANZ

DIONIČKO DRUŠTVO

GLAVNA ZASTUPSTVA ZA KRALJEVINU S. H. S.

Ganz & Comp. — Danubius

Maschinen-, Waggon- und Schiffbau Aktiengesellschaft

Ganz'sche Elektrizitäts-Aktiengesellschaft
Leobersdorfer Maschinenfabrika-Aktiengesellschaft

PROIZVODI:

vagoni • sastavni delovi vagona • točkovi za željeznice • vagoneti i materijal za uskotračne industrijske željeznice i rudokope • benzinske i elektr. lokomotive • brodovi • dizalice • elevatori teretni automobili • mostovi željezne konstrukcije • Diesel-motori • motori za benzin i plin • veliki plinski motori • mlinski valjci • turbine za vodu • centrifugalne i turbinske pumpe • strojevi za ciglane • drobilice • parni kotlovi • rezervoari • željeznički gornji ustroj i sigurnosni uređaj • strojevi za brodove • metalmi, željezni i čelični odlijevci i t. d.

Električni generatori za sve vrste struje • elektro motori • turbogeneratori • transformatori • brojila aparati za ukapčanje struje • električne lokomotive • tramway i t. d.

Projektiranje i gradnja hidroelektričnih i kaloričnih centrala. Dobavljamo uređaje za kompletne cipele, tvornice za gips i cement, te za briketiranje pilovine i drugih materijala.

Ekonomiziranje pogona parnih kotlova (za uređajima patentiranih Babcock potisničkih stepenastih roštilja).

Tehničke savjete i na zahtjev posjet specijaliziranih inženjera besplatno.

Velika bogato snabdjevena skladišta u Zagrebu i Beogradu.

ZAGREB

DRAŠKOVIĆEVA ULICA BR. 27 TELEFON 15-87

Brzjavlj: GANZ

Izšel je ročni Zemljevid slov. ozemlja

v merilu 1:600.000, priredil ravnatelj učiteljske Matija Pirc, risal učitelj Slavoj Dimnik, tisk litografija in založba Mariborske tiskarne d. d. Maribor. Zemljevid je izvršen v štirih barvah in obsega se ozemlje, na katerem bivajo Slovenci, ter je namenjen predvsem šolski mladini. Cena zemljevidu v štirih barvah Din 9.—, isti zemljevid v osmih barvah Din 10.—.

Naročuje se pri

Mariborski tiskarni d. d.

Pristopajte k Sokolski Matici!